

Univerzita Pardubice

Fakulta filozofická

Domácí násilí jako sociálně patologický jev se zaměřením na pomoc ohroženým
osobám v Pardubickém kraji

Bc. Petra Karabcová

Diplomová práce

2011

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
Akademický rok: 2010/2011

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Petra KARABCOVÁ**
Osobní číslo: **H09752**
Studijní program: **N7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Resocializační pedagogika**
Název tématu: **Domácí násilí jako sociálně patologický jev se zaměřením
na pomoc ohroženým osobám v Pardubickém kraji**
Zadávající katedra: **Katedra věd o výchově**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

- Domácí násilí jeho specifika, druhy, znaky a formy - Účastníci domácího násilí - Trestně právní úprava - Pomoc obětem domácího násilí, institut vykázání jako preventivní opatření spolupráce Policie ČR, Intervenčního centra pro osoby ohrožené domácím násilím, Oddělení sociálně právní ochrany dětí, soudu a Bílého kruhu bezpečí - Analýza statistických údajů v Pardubickém kraji (v letech 2007 až 2010) - Rozbor řešených případů v Pardubickém kraji podložený kazuistikami se zaměřením na příčiny a následky domácího násilí a význam pomoci obětem domácího násilí

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

CENTRUM DENNÍCH SLUŽEB. (2005). Domácí násilí a zdravotně postižení. Praha : Orfeus
ČÍRTKOVÁ, L. (2000). Policejní psychologie. 3. vyd. Praha : Portál
DUFKOVÁ, I. a kol. (2005). Domácí násilí se zaměřením na problematiku oběti. Praha : Agis
GEFFNER, R.A., ROSENBAUM, A. (2001). Domestic Violence Offenders. Binghamton: The Haworth Press
GEIST, B. (1992). Sociologický slovník. Praha : Victoria Publishing
GJURIČOVÁ, Š. a kol. (2000). Podoby násilí v rodině. 1. vyd. Praha : Vyšehrad
HARTL, P. a kol. (2000). Psychologický slovník. 1. vyd. Praha : Portál
HRONCOVÁ, J., KRAUS, B. (2006). Sociálna patológia pre sociálnych pracovníkov a pedagógov. 1.vyd., Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela
HUŇKOVÁ, M. a kol. (2004). Domácí násilí v ČR z pohledu práva. 1. vyd. Praha : Justiční akademie České republiky
MÚHLPACHR, P. (2008). Sociopatologie. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita
VOŇKOVÁ, J. a kol. (2004). Domácí násilí v českém právu z pohledu žen. Praha : proFem
UNIVERZITA KARLOVA. (1996). Velký sociologický slovník. 1.vyd. Praha : Karolinum
Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon
Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním.
Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích
Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. Praha : Policejní Prezidium ČR, 2008.

Vedoucí diplomové práce:

doc. PhDr. Alena Vališová, CSc.
Katedra věd o výchově

Datum zadání diplomové práce:

30. dubna 2010

Termín odevzdání diplomové práce:

31. března 2011

prof. PhDr. Petr Vorel, CSc.
děkan

L.S.

PhDr. Mgr. Ilona Moravcová, Ph.D.
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 30. listopadu 2010

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše. Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 15. 3. 2011

Petra Karabcová

Anotace

Tématem diplomové práce je domácí násilí jako sociálně patologický jev se svými specifiky. Práce obsahuje také popis účastníků tohoto jevu a trestně právní úpravu. Největší pozornost je věnována možnostem intervence všech zainteresovaných institucí, určených pro osoby ohrožené domácím násilím. Popisuje i institut vykázání, který je velmi důležitým preventivním opatřením. V druhé části práce je popsán vývoj institutu vykázání a intervence za období roku 2007 – 2010 v Pardubickém kraji a sledování specifík tohoto násilí a vývoje případů po oznámení příslušné instituci, které vycházejí z kazuistik ohrožených žen.

Klíčová slova:

domácí násilí, oběť, agresor, intervence, institut vykázání

Annotation

The theme of the thesis is home violence as a social pathological phenomenon with its specifics. The thesis also contains the description of participants of this phenomenon and its criminal law amendment. The biggest attention is paid to the intervention possibilities of all involved institutions intended for the persons threatened by home violence. It also describes the institute of expulsion, which is a very important preventive measure. The second part of this thesis involves the description of the institute of expulsion evolution in Pardubice region in the period from 2007 to 2010 and observes the specifics of this violence and the development of the cases after the notice to the relevant institution, which results from the threaten women casuistries.

Keywords:

home violence, victim, aggressor, intervention, the institute of expulsion

Obsah

Úvod.....	7
1. Charakteristika základních pojmů	8
2. Domácí násilí a jeho specifika	12
2.1. Druhy domácího násilí	12
2.2. Formy domácího násilí.....	14
2.3. Klíčové znaky domácího násilí	16
2.4. Dynamika a cykličnost domácího násilí	17
2.5. Viktimizace obětí domácího násilí.....	19
2.6. Mýty o domácím násilí.....	20
3. Účastníci domácího násilí	23
3.1. Osobnost pachatele domácího násilí	23
3.2. Osobnost oběti domácího násilí	25
4. Trestně právní úprava domácího násilí	29
5. Možnosti intervence pro osoby ohrožené	35
5.1. Význam prevence.....	35
5.2. Intervenční centrum (IC).....	39
5.3. Bílý kruh bezpečí (BKB)	43
5.4. Oddělení sociálně právní ochrany dětí (OSPOD)	46
5.5. Soud.....	48
5.6. Policie České republiky.....	50
5.6.1. Institut vykázání jako preventivní opatření	50
5.7. Azylové domy	53
6. Vývoj vykázání a intervence pro osoby ohrožené domácím násilím v letech 2007- 2010 v Pardubickém kraji a zjišťování specifík domácího násilí a dalšího vývoje po oznámení tohoto jevu.....	54
6.1. Stanovení předpokladů a metod	54
6.2. Sběr statistických údajů, jejich následná analýza a interpretace	56
6.3. Vytvoření kazuistik a jejich následné vyhodnocení	63
6.4. Závěr praktické části	76
Závěr	82
Seznam literatury	84
Seznam příloh	86

Úvod.

Násilí uvnitř rodiny či „ za zavřenými dveřmi“ je velice komplikovaným a specifickým jevem, který by neměl být společností tolerován. Osoby, které se stanou oběťmi tohoto specifického násilí, velmi často sami nedokážou celou situaci řešit. Proto zde existuje celá řada institucí, které se tímto problémem zabývají a snaží se tak ohroženým osobám pomoci postavit na vlastní nohy.

Hlavním předmětem diplomové práce je domácí násilí jako sociálně patologický jev se zaměřením na pomoc osobám ohroženým domácím násilím v Pardubickém kraji. Hlavním zdrojem informací byla aktivní účast při praxi v Intervenčním centru pro osoby ohrožené domácím násilím v Pardubickém kraji, absolvování kurzu Krizové intervence a práce u Policie České republiky. Práce je rozdělena do dvou částí, teoretické a praktické.

Cílem teoretické části je seznámení s problémem domácího násilí jeho specifiky, druhy, formami, znaky, aktéry a trestně právní úpravou. Hlavním pozornost věnuji možnostem intervence pro osoby ohrožené a institutu vykazání jako preventivního opatření, s popisem činnosti a spolupráce zainteresovaných organizací (Policie České republiky, Intervenčního centra, Bílého kruhu bezpečí, Oddělení sociálně právní ochrany dětí a soudu). Vedle teoretických informací získaných ze studia literatury se v diplomové práci hlavně prolínají zkušenosti a poznatky z mé dlouholeté praxe u Policie ČR.

Praktické část diplomové práce je rozdělena do dalších dvou částí. Cílem první části je seznámit s vývojem vykazání jako preventivního opatření a vývojem intervencí poskytovaných ohroženým osobám za období od roku 2007 – 2010 v rámci celého Pardubického kraje. V druhé části se snažím na základě řešených případů se znaky domácího násilí rozebrat a potvrdit specifika tohoto sociálně patologického jevu, význam intervence a vývoj jednotlivých případů po oznámení příslušné instituci.

Jedná se především o teoretickou práci, která je ve svých částech aplikována na situaci v Pardubickém kraji.

1. Charakteristika základních pojmů

Násilí jako společenský jev

Zprvu by bylo dobré položit si otázku, co je násilí? Jak na něho společnost nahlíží a jak je vysvětlováno v literatuře? Synonymem slova násilí je užíván termín agrese nebo napadání. „ Násilím obecně rozumíme zlé nakládání, tělesné útoky, pohrůžky obdobným chováním nebo jednáním, které působí újmu na fyzickém, sexuálním nebo psychickém zdraví druhé osoby.“ [Voňková, Spoustová 2008; 13]. Jedná se o agresivní chování ze strany jedné osoby vůči osobě druhé. V rodině se pak můžeme setkat s násilím, kdy agrese je směřována proti dětem, dochází ke špatnému zacházení s nimi, dále s násilím mezi dospělými osobami a v poslední řadě s násilím, které je směřováno proti starým osobám, spočívající ve špatném zacházení s nimi.

Ve Velkém sociologickém slovníku je násilí (agrese) definováno jako „ v sociologickém a psychologickém smyslu chování, které vědomě a záměrně (intencionálně) poškozují druhého, ubližuje mu, způsobuje mu utrpení, omezuje ho a násilně mu brání ve výkonu činností, které chce vykonávat.“ [Maříková, Petrusek, Vodáková 1996; 44].

Dle právní teorie se pak můžeme setkat s násilím **absolutním** a násilím **kompulzivním**. Absolutní násilí spočívá v předpokladu, kdy úplně chybí složka vůle oběti a je vyloučeno zcela vlastní jednání osoby ohrožené. Kompulzivní násilí zase „ ... nemá za cíl vyřadit vůli oběti, ale působí na její psychiku s cílem přinutit ji, aby se podrobila nátlaku, jemuž oběť odolává jen s obtížemi“ [Voňková, Spoustová 2008; 13]. A to v přímé souvislosti s tím, že je takto prováděným násilím ovlivněna a trýzněna, působí na její psychiku a to do té doby dokud se nepodrobí nátlaku. V případě domácího násilí můžeme tedy mluvit o druhém typu násilí, tedy o kompulzivním.

Domácí násilí

V našem právním řádu není termín „ domácí násilí“ používán, můžeme se s ním však setkat převážně v anglické literatuře. V literatuře německy mluvících zemí se můžeme dále setkat s používáním termínu „ násilí v rodině a domácnosti“. Jde o velice komplikovaný společenský jev, který se odehrává uvnitř rodiny a týká se tak všech jejích členů a také všech možných druhů vztahů uvnitř rodiny, ať už jde o vztahy mezi dospělými – rodiči, tak i o vztahy mezi dětmi, rodiči a dětmi navzájem, ale i o vztahy mezi rodiči, dětmi a prarodiči. „ V zásadě je možné, aby násilí vycházelo od kohokoliv a směřovalo vůči komukoliv, násilí páchají rodiče na dětech, muži na ženách, ženy na mužích, děti na rodičích, mladí lidé páchají násilí na starých, staří na mladých.“ [Voňková, Spoustová 2008; 15]. V praxi pak převažuje násilí, které páchají muži na ženách a rodiče na svých dětech.

Důležité je také zmínit, že se jedná o opakované násilí, které má povahu fyzickou, psychickou nebo sexuální, které se odehrává mezi partnery, manželi v prostředí domova a které se neustále stupňuje. Jak jsem již uvedla výše, lze tento problém pojmout v širším významu – rodinné násilí. Může nabývat různých podob od již zmíněného fyzického a psychického násilí mezi mužem a ženou, ale také zahrnuje zanedbávání a týrání dětí a seniorů. Obětí násilí může být manžel, manželka, druh, družka, dítě, rodič či prarodič.

Domácí násilí má podobu nejen fyzickou, ale i psychickou, ekonomickou, sociální či sexuální. Nejčastěji se však objevuje jejich kombinace. Charakteristikou a hlavním rysem tohoto násilí je jeho vytrvalost a vzrůstající intenzita útoků, a fakt, že se postupně stává součástí života.

Problémem tohoto jevu je skutečnost, že domácí násilí bylo dlouhou řadu let chápáno jako soukromá záležitost a až vlivem času a změn ve světě, se pomalu začaly na veřejnosti probírat problémy privátního života a velkým úsilím společnosti bylo, aby se domácí násilí stalo ze soukromého, problémem společenským.

Týrání

V případě domácího násilí se toto týká především osob blízkých, které žijí ve

společné domácnosti (obydlí). Jde o to, že násilná osoba hrubě bez citu nakládá s osobou ohroženou, její útoky jsou vytrvalé a stupňující se. Týrání je většinou „ chování vedoucí k fyzické, psychické újmě druhého, nejčastěji partnera, rodinného příslušníka, které zejména u partnerů zahrnuje odpírání jídla a dalších základních potřeb. Týrání je spojováno se sexuálním zneužíváním, vynucováním bolestivého násilí, je doprovázeno izolací oběti, vyhrožováním, citovým vydíráním založeném na zneužívání mužské či ženské role, na vědomém překračování dohodnutých pravidel, nerespektování osobnosti druhého.“ [Hartl 2000; 636-637].

Osoba blízká

Dle trestního zákoníku je osobou blízkou „ příbuzný v pokolení přímém, osvojitel, osvojenec, sourozenec, manžel a partner; jiné osoby v poměru rodinném nebo obdobném se pokládají za osoby sobě navzájem blízké jen tehdy, kdyby újmu, kterou utrpěla jedna z nich, druhá důvodně pociťovala jako újmu vlastní.“ [Jelínek a kol. 2009; 160].

Oběť domácího násilí (ohrožená osoba)

Obětí domácího násilí, je každá osoba, která je tomuto jednání agresora vystavena. Jak jsem výše uvedla, obětí násilí muže být manžel, manželka, druh, družka, dítě, rodič či prarodič.

Pachatel domácího násilí (tyran, agresor)

Osoba, která svým jednáním uplatňuje svou moc a kontrolu nad obětí, se kterou je v intimním vztahu (tímto rozumíme vztah partnerský, rodinný či obdobný) a způsobuje jí tak nějakou újmu či tíseň.

Společně obývaný byt

Trestní zákoník definuje pojem společně obývaný byt (společné obydlí) jako „ Obydlím se rozumí dům, byt nebo jiná prostora sloužící k bydlení a příslušenství k nim náležející.“ [Jelínek a kol. 2009; 165]. Zde je důležité poznamenat, že obydlím se

nerozumí pouze byt a rodinný dům, ale i chaty, vysokoškolské koleje, ubytovny a hotelové domy.

2.Domáci násilí a jeho specifika

Domáci násilí vzhledem k jinému násilí má svá specifika, díky nimž se velice špatně prokazuje. „ Základní odlišnost domácího násilí od jiných forem násilí spočívá v tom, že domácí násilí se většinou odehrává beze svědků, stranou veřejnosti, mezi dvěma osobami, které jsou spojené intimním vztahem ...“ [Huňková, Voňková 2004; 54]. Důležitou roli zde také hraje nerovné postavení mezi agresorem a obětí. To lze velice lehce ukázat na příkladu obyčejné partnerské hádky s porovnáním s domácím násilím. U hádky dochází ke konfliktu mezi dvěma osobami, které mají rovnoprávné postavení. I když dojde někdy vedle výměny názorů, která je doprovázena křikem, i k fyzickému útoku jak ze strany jedné či druhé, vždy je vyvrcholením nějaké řešení mezi zúčastněnými stranami. U domácího násilí tomu však takto není. Násilník zde má převahu nad obětí, nikdy si nejsou rovně postaveni a všemi možnými způsoby se násilník snaží o to, aby bylo po jeho vůli a dosáhl svého. „ Proti moci násilníka stojí bezmocná, ochromená oběť, která nemá prostor projevit svůj názor, protože ví, že jí čeká trest.“ [Huňková, Voňková 2004; 58].

2.1. Druhy domácího násilí

Fyzické násilí

Tento druh agrese nemusí směřovat proti konkrétní osobě přímo, ale zahrnuje i agrese vůči domácímu zvířeti s cílem ukázat oběti, co se může stát jí, pokud se nepodvolí útočníkovi. Jde o různé formy fyzických útoků, jako jsou například bití, fackování, kopání, smýkání o zem, tahání za vlasy, strkání, rozbíjení předmětů, jejich házení, poškozování majetku, omezování hybnosti oběti například přivazování.

Psychické násilí

Dle zkušeností z mé praxe je tento druh násilí nejčastější, kterého používá agresor

vůči oběti. Je to způsob ponižování, ubližování a vydírání osoby, který není vidět. „... zahrnuje citové a slovní týrání, zesměšňování na veřejnosti, shazování atd.“ [Huňková, Voňková 2004; 59]. Psychické násilí bývá často kombinováno s jiným druhem násilí a často bývá takzvaným předchůdcem pozdějšího násilí fyzického. Agresor může oběť vydírat dalšími činy, například že spáchá sebevraždu nebo ublíží osobám, které se pohybují v okolí oběti a jsou jí blízké (děti, přátelé, příslušníci rodiny). Může se také jednat o „ ...zastašování zbraní nebo zveřejněním nějakých nepříjemných faktů a informací (např. intimních fotografií, které by mohly poškodit pověst oběti), ovlivňování dětí, rozkazování, co má či nemá oběť konat, sledování.“ [Huňková, Voňková 2004; 59].

Sociální násilí

Cílem tohoto jednání ze strany agresora je svou oběť izolovat. Zamezit jí tak výhrůzkami styk s rodinou, kamarády. Častým jevem je, že agresor znemožní oběti používat mobilní telefon, neumožňuje jí opouštět byt, pokud jde ven, tak pouze za přítomnosti agresora. Izolace „ ...v sobě zahrnuje jakoukoli činnost, která má oběti zabránit v kontaktech se svým sociálním okolím.“ [Huňková, Voňková 2004; 59]. Cílem je, aby oběť tak postupně ztratila všechny sociální vazby a byla tak plně fixována na agresora.

Sexuální násilí

Jde o druh násilí, kdy si agresor různými formami vynucuje na oběti uspokojení svých sexuálních potřeb. Oběť pak toto jednání snáší s odporem a nedobrovolně. Agresor často používá zastašování fyzickým napadením, pokud nebude po jeho vůli.

Problémem tohoto násilí je bagatelizování tohoto činu ze strany společnosti. Mýtem je, že muž má přeci právo na uspokojení potřeb od své partnerky.

Ekonomické násilí

Cílem agresora při tomto druhu násilí, je učinit oběť plně finančně závislou. Oběť

tak musí předávat agresorovi celou svou výplatu a je jen na vůli agresora, zda jí nějaké finance dá k její potřebě. Často se stává, že oběť dostává peníze pouze na chod domácnosti, jelikož pro sebe nic nepotřebuje, vše co potřebuje má přeci doma. Někdy ani oběť nemá svůj vlastní zdroj příjmů, jelikož jí agresor zakazuje chodit do práce.

Omezením či úplným zbavením přístupu oběti k finančním prostředkům dochází k minimalizaci možnosti odchodu od agresora, jelikož oběť nemá dostatek peněz, aby se mohla postavit na vlastní nohy a najít si jiné bydlení.

2.2. Formy domácího násilí

Sociální izolace

Jak jsem již uvedla, touto formou domácího násilí se agresor snaží svou oběť zcela izolovat od vnějšího okolí. Snaží se o to, aby oběť omezila své sociální styky s rodinou přáteli a postupem času tyto vazby úplně ztratila. Jde o „... absolutní uzavření oběti, zákaz styku s příbuznými a s přáteli, zákaz telefonování, vycházení, přikazování chování, oblékání, rozhodování o tom, co je a není vhodné. Vyčerpávající dohled nad životem, zákaz nebo naopak určování literatury, poslouchání televize, rádia, omezování nebo zákaz jakýchkoliv zájmů.“ [Voňková, Spoustová 2008; 53].

Zastrašování

Zastrašování je vykonáváno různými formami od vyhrožování fyzickým napadáním, ničením majetku, poukázání na sílu agresora, používání křiku a zvyšování hlasu až k výhrůžkám ublížení dětem, přátelům nebo ostatním členům rodiny, vyhrožování sebevraždou nebo zabitím oběti.

Vyčerpávání

Všechny tyto příkazy a omezování ze strany agresora jsou velice vyčerpávající. Oběť je tak na konci sil neustálého odpírání spánku, příjmu potravy, nesmyslných a

někdy až nesplnitelných příkazů.

Citové vydírání

Oběti je kladena vina za situaci, která se odehrává v rodině, neustále je ponižována, sekýrována, kritizována, pomlouvána. Agresor často předstírá, že má jiný milostný vztah, aby oběti ublížil. Neustále utvrzuje oběť v tom, že si problémy vymýšlí, žádné neexistují, žádné násilí se v rodině nevyskytuje.

Ekonomické týrání

Oběti je zabavována celá výplata a je jí přidělován jen malý obnos, o který si musí žádat nebo si jej různým způsobem zasloužit. Někdy jí není umožněno pracovat. Pokud jde o násilí, které je ze strany agresora zaměřeno na celou rodinu, trápí ji chladem v bytě, nedostatkem jídla, nedostatkem financí, což vede až k neuspokojení základních potřeb dětí.

Vydírání

Touto formou se agresor snaží navádět děti nebo i jiné příslušníky rodiny, aby byli na jeho straně. Poukazuje na to, že matka se nestará o děti, tak jak má, že je špatná, pokud je opustí, tak už se s nimi nikdy nesetká.

Zneužívání práv muže

Zde agresor ukazuje, kdo je „pánem domu“, on je tím, koho budou ostatní poslouchat. Ostatní členové jsou mu podřízeni a na nižší úrovni než je on. Oběť je tak služkou, která má pouze právo vařit a starat se o domácnost, žádná jiná práva nemá. Agresor se chová k oběti nadřazeně a povýšeně, o všem může rozhodovat pouze on sám.

2.3. Klíčové znaky domácího násilí

V této části se budu zabývat skutečnostmi, které jsou důležité pro následnou identifikaci domácího násilí. Existují otázky, které nám slouží k tomu, abychom určili, zda se skutečně o domácí jednání jedná či ne. Tyto otázky jsou obsaženy v dokumentu SARA DN (Spousal Assault Risk Assessment) po vzoru kanadsko – švédského modelu otevřených otázek. Tyto otázky se zaměřují na odhalení rizikových faktorů domácího násilí, které zjišťujeme dle klíčových znaků domácího násilí, kterými jsou:

a) Opakování a dlouhodobost

Musí se jednat o jednání, které je dlouhodobé a nějakým způsobem se neustále opakuje. Pokud jde o jeden jediný útok, nelze ještě jednání kvalifikovat jako domácí násilí. Policie tak musí při svém šetření zjišťovat, nejen u osob zúčastněných, ale i v okolí, zda k tomuto jednání ze strany agresora dochází opakovaně a po nějakou dobu.

b) Eskalace

Jednání agresora z pravidla začíná psychickým nátlakem na oběť. Později se k tomuto jednání připojuje fyzické násilí a ostatní druhy násilí. Začíná tedy snižováním lidské důstojnosti vlivem psychického násilí, a přechází až k fyzickým či sexuálním útrapám.

c) Role

Vzájemné napadání osob, které jsou si rovně postaveny, není znakem domácího násilí. Musí ve vztahu být zřejmé rozdělení rolí, kdy agresor je plně nadřazen oběti. Musí zde být jasně rozdělena role agresor x oběť.

d) Neveřejnost

Domácí násilí se odehrává vždy za „ zavřenými dveřmi“. Na veřejnosti se agresor chová zpravidla jako milující manžel či pečující otec. Z tohoto důvodu je proto domácí násilí pro svou intimitu tak těžko rozpoznatelné a hlavně prokazatelné.

Ze zkušeností své praxe bych chtěla uvést, že tyto znaky a jejich naplnění je velice důležité pro další šetření domácího násilí, které provádějí orgány činné v trestním řízení. Při prvotním oznámení je zjištění těchto znaků rozhodující pro určení právní kvalifikace. Hlavní důraz se poté klade na prověřování samotného skutku. Kdy jsou prověřovány další okolnosti skutku, zejména je prováděno šetření v místě, kde mělo k domácímu násilí docházet. Je prováděno šetření v rodině, u sousedů, ve zdravotnickém zařízení (zda osoba ohrožená vyhledala lékařské ošetření v přímé souvislosti s napadením ze strany agresora).

2.4. Dynamika a cykličnost domácího násilí

Na počátku vztahu by člověka ani nenapadlo, že by jej ten druhý, ten, co jej tak miluje a obětuje mu vše, v budoucnu jednou napadl či jej různým způsobem týral. Zpočátku jde pouze o nějaké to napomenutí, jednu facku, kterou si napadený ospravedlňuje tím, že je to jeho chyba, že si to zasloužil a že se tomu již nikdy nestane. Stejně jak se rozvíjí vztah mezi dvěma osobami ve vztahu, stejně tak se vyvíjí domácí násilí. Mluvíme zde o dynamice domácího násilí. Musím si tedy položit otázku, proč osoba, která je ve vztahu opakovaně napadána či jiným druhem násilí ohrožována, v takovémto vztahu setrvává?

Odpovědí je ta skutečnost, že domácí násilí probíhá v jednotlivých etapách, které ohroženou osobu utvrzují v přesvědčení, že jednou bude líp, že se vše napraví. A ne, že se situace bude stále více a více zhoršovat. Ze začátku vztahu, také ataky agresora nejsou tak časté, tudíž má ohrožená osoba dost času na to, aby na útok zapomněla a svému milému odpustila.

Můžeme mluvit o tzv. cykličnosti domácího násilí, ve které se střídají jednotlivé fáze, jež udržují oběť v naději, že už se to nebude opakovat. Proto i nadále v takovémto vztahu setrvává. Huňková a Voňková ve své knize popisují, že „cyklus domácího násilí se pohybuje ve spirále střídajících se období relativního klidu s obdobími ataků s gradující tendencí.“ [Huňková, Voňková 2004; 56].

U domácího násilí se střídají tři fáze:

a) Fáze narůstání napětí

V této fázi se násilník snaží přinutit oběť, aby se chovala způsobem, jakým chce on sám. Dochází k četným útokům na oběť, je na ní činěn psychický a fyzický nátlak. V oběti se tak zvyšuje napětí, je v neustálém střehu a vzrůstá u jí strach z možného napadení ze strany agresora.

Agresorova míra hněvu je nižší, omezuje fyzické napadání a používá spíše verbální a psychické násilí. Agresor zvyšuje kontrolu nad obětí, protože má strach, že by jej mohla opustit. Můžeme u něj pozorovat jiné chování v soukromí a na veřejnosti.

Oběť se zase snaží nevzbuzovat v agresorovi napětí, je vstřícná, přitakává, že už se takováto situace nebude opakovat. Také se snaží agresorovo chování omlouvat a přikládá vinu i sama sobě.

b) Fáze násilí

Fáze je charakteristická nesčetnými výbuchy a bitím ze strany agresora, které mohou nabývat různé intenzity. Vedle fyzického násilí, se zde můžeme setkat s jednáním agresora, při kterém poškozují majetek, hází různými věcmi, aby v oběti vyvolal strach. Nebezpečím této fáze je skutečnost, že může dojít ke zranění osoby, která je předmětem útoku. Jde o krátkou část cyklu, ve kterém vrcholí předešlá část zvyšujícího se napětí.

Chování ze strany agresora je nepředvídatelné a agresor jej sám nemůže kontrolovat. Jde o silné projevy agrese, ze kterých viní samotnou oběť.

Na druhé straně oběť je vystavována velkému strachu o své zdraví. Nijak se nesnaží agresorovi odporovat, je bezmocná, nesnaží se vyhledávat pomoc a plně se izoluje od okolního světa. Pokud dojde ke zranění, nikdy nepřizná, že jí je způsobil agresor a nepřikládá jim velkou váhu, snaží se je minimalizovat. Vymýšlí si různé historky o jejich vzniku. Její sebeúcta je snížena, podléhá silné depresi a dochází u jí k citovému zhroucení.

c) **Fáze klidu**

Toto období je také nazýváno fází „ líbánek“ nebo „ medových týdnů“. V této fázi dochází k usmíření mezi agresorem a obětí a převažuje pozitivní chování ze strany agresora vůči oběti.

Agresor se většinou omlouvá ze své chování, zahrnuje oběť láskou, slibuje, že už se napadání nebude opakovat, že své chování napraví.

Oběť žije v představě, že se násilí již nebude opakovat a omlouvá jej. Je přesvědčena, že ve vztahu musí zůstat a pomoci tak agresorovi se napravit. Je s rolí oběti plně ztotožněna.

Tato fáze je pro společnost a okolí velice zavádějící, jelikož soužití partnerů vypadá navenek jako idylka, nikdo by neřekl, že uvnitř existují nějaké problémy a že v něm plně rozkvétá něco jako domácí násilí.

2.5. Viktimizace oběti domácího násilí

Zprvu této kapitoly bych ráda vysvětlila, co pojem viktimizace znamená a jaké jsou její fáze. Jde o velice složitý proces, který začíná spácháním trestného činu, ale zdaleka tím nekončí. Jedná se o dynamický proces, při kterém po spáchání trestného činu na oběti navazují další události, jež oběť poškozují. Dle Čírtkové je viktimizace „... proces poškozování a způsobování újmy, čímž se fakticky z jedince stává oběť určitého trestného činu.“ [Čírtková 2004; 189].

Ve viktimizaci rozlišujeme dvě fáze:

- a) **Primární** – jde o přímou újmu oběti, která byla způsobena činem pachatele
- b) **Sekundární** – jde o psychickou újmu oběti, způsobenou v souvislosti reakce nejbližšího okolí nebo společnosti, ale také neprofesionálního přístupu formálních institucí, se kterými oběť po činu přijde do kontaktu

Můžeme setkat i s pojmem **terciální viktimizace**. Jde o fázi viktimizace, která nastane v případě, že se oběť není schopna vyrovnat s tak traumatickým zážitkem.

V případě domácího násilí se na tomto procesu podílí celá řada faktorů, od chování pachatele a oběti, přes reakce na tento čin ze strany sociálního okolí, až k přijetí způsobu role oběti.

Oběť domácího násilí prožívá způsobenou újmu v různých fázích a různé dynamice. Její prožívání je odlišné od oběti, na které byl spáchán trestný čin neznámým pachatelem, jelikož se takového činu na ní dopustila osoba blízká, které věřila a útok od ní by nikdy nečekala. Mgr. Flechtnerová ve svém příspěvku ve Sborníku materiálů z celostátní konference popisuje, že „Násilné činy náhodně spáchané neznámými lidmi zanechávají v oběti pocit, že svět je nepředvídatelným místem, kde se může cokoliv a kdekoliv stát. Naproti tomu útok osoby, která je oběti citově blízká, vyvolává u oběti nízké sebevědomí a pocit vlastní viny.“ [Flechtnerová 2005; 53].

2.6. Mýty o domácím násilí

I v dnešní době, kdy se každý snaží hájit svá práva a společnost je již tak vyspělá a informovaná, se setkáváme s mýty týkajícími se domácího násilí. U stále velké části společnosti se setkáváme s tolerancí a bagatelizací tohoto jevu. Stereotyp a předsudky o domácím násilí vedou stále k tomu, že tyto mýty i nadále ve společnosti přetrvávají. Právě tyto mylné představy společnosti o daném fenoménu vedou k sekundární viktimizaci, tak jsem již uvedla výše.

V následujícím textu bych ráda uvedla některé z nich a napsala k nim pár slov.

Obětem se násilí líbí a vyhledávají jej, jinak by v takovém vztahu nesetrvávaly.

Osoby ohrožené domácím násilím jsou velice vystrašené, bojí se dalšího útoku ze strany agresora, bojí se tento vztah opustit, jelikož je jim stále vyhrožováno, že ztratí kontakt s dětmi, s celou rodinou. Viní se sami z této situace. Nedostatek finančních

prostředků oběť nutí setrvat v tomto vztahu. Jakékoliv pomyšlení na opuštění tyрана, může být příčinou dalšího napadení. Sebevědomí obětí je natolik snižené, že nevěří v nový začátek a v to, že by dokázaly bez tyрана žít. Neustále jsou totiž utvrzovány v domněnce, že jsou na tyranovi závislé.

Společnost tuto situaci není schopna pochopit, nevidí do tak složitého jevu, který se po dlouhou dobu vyvíjel.

Domácí násilí se nevyskytuje ve všech vrstvách společnosti, jen v některých.

S domácím násilím se setkáváme ve všech vrstvách společnosti, bez ohledu na věku, etnického a sociálního původu, vzdělání či náboženského vyznání. Je pravdou, že u vyšších společenských vrstev je tento jev utajenější a méně viditelný. Je pravdou, že se více mluví o domácím násilí odehrávajícím se v nižších vrstvách, ve kterých snad oběti nemají tolik strach z posměchu okolí.

Jde pouze o soukromou věc mezi dvěma osobami.

Neměli bychom dělat rozdíl mezi násilím páchaného v soukromí či na veřejnosti. „ Každý člověk má právo žít beze strachu a násilí.“ [Vitoušová, Vedra 2009; 6]. Po celá léta je ve společnosti tradována představa, že věci mezi partnery, jsou jejich soukromé záležitosti, které si musí vyřídit sami mezi sebou. Dochází, tak k situacím, kdy e oběť snaží hledat pomoc mezi osobami ve svém okolí, setkává se však pouze s nepochopením a s tvrzením, že do soukromých věcí není radno se vměšovat.

Domácí násilí je pácháno v přímé souvislosti s požitím alkoholu.

Jsou případy, kdy došlo k napadení oběti i bez přítomnosti alkoholu u agresora. Pro oběť je ale přijatelnější myšlenka, že jí napadá tyran opilý než střízlivý. „ Vliv alkoholu je často přítomným rizikovým faktorem v případech domácího násilí, protože je spouštěčem násilí, nikoliv jeho příčinou.“ [Vitoušová, Vedra 2009; 6].

Oběť vždy k činu agresora vyprovokuje.

I ze své praxe vím, že spousta násilníků, vždy po ataku svaluje vinu na osobu

ohroženou. Tvrdí, že jej k tomu druhá osoba vyprovokovala, kdyby se chovala jinak, tak by jí nikdy neublížil. Násilník se tak chce vzdát odpovědnosti za své jednání a omlouvá tak svůj čin, kterého se dopustil.

3. Účastníci domácího násilí

Základním znakem domácího násilí je jasné rozdělení rolí. Vedle těchto rolí je mnoho státních, ale i taky nestátních organizací, které se svou činností také stávají účastníky domácího násilí. Hovoříme zde o roli oběti a roli agresora. V následujících podkapitolách se budu snažit popsat profil pachatele a profil oběti domácího násilí.

3.1. Osobnost pachatele domácího násilí

Vedle pojmu pachatel můžeme také použít synonyma, která vystihují osobu páchající domácí násilí. Uvedme například agresor, násilník, tyran či útočník.

Již v předchozích kapitolách jsme uvedla, že je pouze mýtem, že by násilník byl osobností psychicky narušenou, nemocnou, která není schopna se vyrovnat se svým vlastním životem a sebou samým. Nebylo také potvrzeno, že násilník musí být zaručeně alkoholik nebo pocházet z nižší sociální vrstvy.

Literatura uvádí několik bodů, které mohou charakterizovat profil osobnosti pachatele. Jedná se o:

a) Nízké sebevědomí

Jelikož má agresor své sebevědomí velice nízké a často se ocitá v bezmoci, snaží se násilných chováním řešit tuto situaci. A právě toto chování mu přináší pocit, že získal kontrolu a moc nad touto situací a také krátkodobé a okamžité uspokojení nad podvolením své oběti.

b) Přesunutí viny do vnějšího prostředí

Agresor nikdy nepřipisuje vinu sobě, ale vždy pevně věří, že tomu byla příčinou nějaká vnější okolnost. Své jednání tak nemohl ovlivnit, protože bylo vyprovokováno buď obětí samou (jejím chováním, nezájmem vůči agresorovi nebo nesplněním nějaké povinnosti) anebo k tomu vedla agresorova momentální indispozice, jelikož byl unavený, opilý,

přepracovaný či přetížený v důsledku jeho povinností.

c) Strach ze závislosti

Byť se to zdá neuvěřitelné, ale většina agresorů je velice citově závislá na svých obětech. Jejich majetnické chování, spočívající v tom, že oběť je pouze jejich a musí je poslouchat, má příčinu ve strachu, že budou oběti opuštěni a zůstanou sami.

d) Odmítání a potlačení násilného chování

Násilné ataky jsou agresorem velice často zmírňovány. Tvrdí, že nikdy nebyly páčány takovou razancí, jakou uvádí oběť. Také četnost a frekvence napadání je snižována a některé ataky se snaží i zapřít, nikdy k nim nedošlo, oběť si vše vymýšlí. „ Jako pravděpodobná příčina tohoto popírání skutečnosti se jeví v dětství naučený vzorec chování vypořádání se s nepříjemnými zážitky.“ [Huňková, Voňková 2004; 61].

e) Izolace

Na první pohled by se zdálo, že agresor je osobou přátelskou, díky své vstřícnosti a hodné povaze mezi přáteli uznávanou. Není proto divu, že oběť má tak velmi znevýhodněnou pozici prokázat, že tomu tak není. Ve skutečnosti je násilník uzavřen do sebe a nikoho si moc nepřipouští blízko k tělu. Myslí si, že všechno je schopen zvládnout sám a „ Žádost o pomoc či podporu od jiných (krom své oběti) považuje domácí násilník za slabošské gesto.“ [Huňková, Voňková 2004; 61].

f) Zvnitřnění tradičních rolí

Stereotypní představy o mužské roli (jsem hlavou domácnosti, mám právo vše dění v rodině kontrolovat, nemohu dát najevo svou slabost, za každé okolnosti musím být silný, moje rozhodnutí a názory jsou rozhodující a mají největší váhu, vše se bude dít tak, jak já chci) mají velký vliv na jednání agresora. Již od dětství byl utvrzován v těchto přesvědčeních, není tedy divu myslet si, že jeho chování je v rozporu s nějakou normou či protizákonné.

g) Zkušenosti s násilím z dětství

Základní přirozenou schopností člověka, jak se učit novým věcem a osvojovat si sociální dovednosti, je odpozorování a napodobování vzorců chování od blízkého okolí. Pokud tak agresor měl v rodině jiného násilníka, který týral někoho z rodiny či přímo jeho, může inklinovat k tomuto naučenému modelu chování.

h) Prvky kontroly

V tomto bodě můžeme agresory rozdělit do dvou skupin. A to na agresory, kteří přesně dobře vědí, jak se chovají a své chování jsou tak schopni ovládat, jejich činy jsou pak promyšlené a dopředu ví, jak budou probíhat. A ty, kteří jsou nepředvídatelní, nikdy neví, kdy se jejich chování stane nekontrolovatelným, jsou velice impulzivní a tím se stávají i více nebezpečnými.

3.2. Osobnost oběti domácího násilí

Hned na začátku si můžeme položit několik otázek. Jaké osobnostní charakteristiky má žena, která se nechá týrat? Proč od násilníka neodejde? Proč setrvává v takovémto trýznivém svazku?

Jelikož je domácí násilí velice komplikovaným násilným jevem, který má svá pravidla, znaky a neobjeví se z ničeho nic, jelikož jde o velice zdoluhavý proces, lze pouze konstatovat, že obětí tohoto činu se může stát kdokoliv bez jakýchkoliv předpokladů.

Je dobré se ale zmínit o jednom rizikovém faktoru, který se zde naskýtá a to o násilím prožitém v dětství a to buď v roli oběti či pouhého pozorovatele. Oběť tak opakuje osvojené vzorce chování z dětství a snaží se tak věřit představě, že se jí podaří dosáhnout ideálního stavu v rodině či vztahu, kterého se jí nepodařilo dosáhnout v dětství. Proto nadále zůstává s násilníkem žijící v ideji jeho napravení.

Stejně tak, jak se u násilníků objevuje opakování neustálého omlouvání a slibování lepších chvil a neopakování se ataků, se u obětí opakuje ceremoniál odpuštění a věření

slibům agresora. Celé toto přesvědčení oběti je tak posílelo skutečností, že agresora znala již v období, kdy k domácímu násilí nedocházelo, byl na ní milý, hodný a láskou zahrnující a tento vztah brala jako vztah na celý život. Opuštění agresora by pak znamenalo selhání oběti v důsledku neudržení takového vztahu.

Dalším faktorem neopuštění agresora je snížená sebeúcta, schopnost věřit sama v sebe, finanční okolnosti, ztracení svých blízkých a především dětí.

U oběti se můžeme setkat se „ **syndromem týraných obětí**“, který je charakterizován neschopností se vymanit z takového vztahu a to z důvodu dlouhodobého týrání. Reakce na toto dlouhodobé působení ze strany agresora jsou různé a tak se i projevují. Vedle nízkého sebevědomí a nízké úcty k sobě samé se můžeme setkat u oběti i s pocity zmatku, bezmoci, ale také se sebeobviňováním ze vzniklé situace. K neurotickým projevům patří deprese, úzkost, poruchy spánku, pomyšlení na sebevraždu, strach z agresora vede k popírání, minimalizaci a ospravedlnění jeho činů. Vedle těchto příznaků se mohou objevit i onemocnění psychosomatického rázu jako problémy se zažíváním, migrény, astmatické problémy. Zvýšené riziko pak představuje možnost k začátku užívání drog nebo konzumace alkoholu.

Dále se může objevit a svou úlohu sehrát „ **Stockholmský syndrom**“, který spočívá „ ve vytvoření silné emocionální vazby mezi násilníkem a obětí. Jinými slovy řečeno, jde o identifikaci oběti s jednáním násilníka, kdy se oběť snaží zvděčit svému trýzniteli, pomáhat mu a chránit jej, čímž si podvědomě vykupuje jeho shovívavost a ochranu svého života.“ [Huňková, Voňková 2004; 66]. Předpokladem tohoto syndromu je neustálé ohrožení a intenzivní ohrožení ze strany agresora, úplná izolace oběti a pocit oběti, že nemá možnost z takového vztahu uniknout. Důsledkem pak je, že oběť svého tyrana neustále omlouvá a jeho chování i veřejně hájí.

Než se oběti podaří odejít z násilného vztahu, prochází několika stádii, jež se zde pokusím charakterizovat.

a) Fáze odmítání

V této fázi, kdy domácí násilí je na svém počátku, si oběti nepřipouští, že by v jejich vztahu existoval nějaký problém a tudíž si ani takovou skutečnost nepřipouští. Velkou úlohu zde i sehrává stud obětí před reakcí společnosti v důsledku zakořeněných stereotypních představ. Zranění, která jsou jim způsobena agresorem, maskují a ve velkém množství případů uvádějí, že si je způsobili sami.

b) Fáze sebeobviňování

Jelikož oběť žije v neustálém utvrzování, že za celou situaci může sama a její sebevědomí a úcta jsou na „ bodu mrazu“ není překvapením, že si toto tvrzení vezme za své a skutečně viní sebe sama. Proto je ochotná i změnit své chování v představě, že tak bude klid a agresora nebude provokovat k dalším atakům.

c) Fáze hledání pomoci

V této fázi si konečně oběť uvědomuje, že s touto situací musí něco udělat. Může se však stát situace, že při hledání pomoci nenalezne porozumění svého okolí a nelehkou situaci jí připraví i neprofesionální přístup formálních institucí, se kterými oběť po činu přijde do kontaktu. Toto jí může utvrdit znovu v představě, že za celou situaci může ona sama a je tato zkušenost pro ni o to více traumatizující a vrací jí na samý začátek.

d) Fáze nerozhodnosti

Jelikož má oběť agresora stále ráda a má pocit, že je schopna jej napravit, zlepšit situaci uvnitř vztahu a dále, že se bojí naplnění výhrůžek, kterými ji agresor po takovou dobu trýznil, je ochotna, i když se jí podařilo agresora opustit, se k němu opět vrátit. Tato fáze může trvat i několik let a vracení k partnerovi může být opakované, ale až do té doby, než si oběť konečně uvědomí, že již pro vztah udělala maximum a už tedy není možná náprava agresora ani obnova vztahu.

e) Fáze přijetí života bez existence násilí

Přijetí nového života není pro oběť vůbec jednoduchá a bez pomoci okolí a někdy i

odborníků by jí jen velice těžko sama zvládla. Celý její následný život jí může tato zkušenost velmi ovlivnit. U oběti se můžeme setkat v důsledku dlouhodobého násilného vztahu s tzv. **posttraumatickou stresovou poruchou**, která je označována jako „tzn. Mimo jiné naučená bezmocnost či beznaděj.“ [Huňková, Voňková 2004; 57]

4. Trestně právní úprava domácího násilí

Listina základních práv a svobod č. 2/1993 Sb.

Jak jsem již v této práci několikrát uvedla, domácí násilí je velkým ohrožením a zásahem do práv obětí. V Listině základních práv a svobod jsou uvedena základní lidská práva a svobody, která jsou zaručena všem bez rozdílu jejich věku, národnosti, pohlaví, náboženského či politického vyznání, atd.

V článku 6 se hovoří o tom, že každý má právo na život a nikdo také života nesmí být zbaven. Článek 7 zase zaručuje, že „Nikdo nesmí být mučen ani podroben krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestu.“ [ÚZ č.521; 17].

Zákon o ochraně před domácím násilím, zákon č. 135/2006 Sb.

Tento zákon svou účinností ze dne 1. 1. 2007 změnil několik zákonů. Přijetím tohoto zákona se Česká republika připojila k dalším zemím Evropské Unie, které mají při prevenci domácího násilí a při pomoci obětem oporu v zákoně.

Zákon je postaven na třech pilířích (složkách):

a) Složka zákonného omezení

Zde hovoříme o institutu vykázání, který se objevil od 1. 1. 2007 v novelizovaném zákoně o Policii České republiky 283/1991 Sb. a dále pak v novém zákoně o Policii České republiky č. 273/2008 Sb. účinného od 1. 1. 2009. Na základě tohoto zákona má policista oprávnění násilnou osobu vykázat na dobu 10 dnů ze společného obydlí a také zakázat jakkoliv kontaktovat osobu ohroženou.

b) Sociální složka

Existuje celá řada intervenčních center, která pomáhají osobám ohroženým. Poskytují jim pomoc právní, sociální, psychickou a snaží se osobě ohrožené pomoci vrátit k běžnému způsobu života a vymanit se ze spárů tyрана.

c) Složka právní ochrany poskytované soudem

Soud může celou řadou předběžných opatření pomoci oběti domácího násilí.

Zákon o Policii České republiky, zákon č. 273/2008 Sb.

V důsledku účinnosti zákona o ochraně před domácím násilím č. 135/2006 Sb. byl novelizován zákon o Policii ČR č. 283/1991 Sb., kdy od 1. 1. 2007 bylo do rukou policistům dáno oprávnění vykázat násilnou osobu ze společně obývaného domu. Toto oprávnění bylo ustanoveno v § 21a až 21d. V současné době je toto oprávnění ukotveno v § 44 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, který nabyl účinnosti dne 1. 1. 2009. Tímto oprávněním může policista vykázat osobu nejen ze společně obývaného domu či bytu, ale také jeho okolí a dále zamezit osobě násilné jakkoliv kontaktovat osobu ohroženou. V dalších § 45, § 46 a § 47, které se vztahují k vykázání, jsou uvedeny povinnosti a práva osoby ohrožené a násilné, ale také povinnosti policistů, které z tohoto oprávnění vyplývají.

Tento zákon dále umožňuje policistům zajistit osobu násilnou, tím, že jí omezí na osobní svobodě. K tomuto úkonu je opravňuje § 26 (písmeno a) a f)), ve kterém se hovoří o tom, že „... policista je oprávněn zajistit osobu, která:... svým jednáním bezprostředně ohrožuje svůj život, život nebo zdraví jiných osob anebo majetku, byla přistižena při jednání, které má znaky správního deliktu, je-li důvodná obava, že bude v protiprávním jednání pokračovat anebo mařit řádné objasnění věci...“ [Filák 2009; 54-55]

Zákon o přestupcích, zákon č. 200/1990 Sb.

Než se z agresivního chování pachatele vůči druhé osobě vyvine jednání mající znaky domácího násilí, hovoříme a kvalifikujeme jednání pachatele jako přestupek. Zákon o přestupcích hovoří o přestupcích proti občanskému soužití, které jsou uvedeny v § 49 a jejich znění je následující:

„ Přestupku se dopustí ten, kdo

- a) jinému ublíží na cti tím, že ho urazí nebo jej vydá v posměch,

- b) jinému z nedbalosti ublíží na zdraví
- c) úmyslně naruší občanské soužití vyhrožováním újmou na zdraví, drobným ublížením na zdraví, nepravdivým obviněním z přestupku, schválnostmi nebo jiným hrubým jednáním...“ [ÚZ 2007; 287].

Tento přestupek, který byl spáchán mezi osobami blízkými, se projednává pouze na návrh osoby poškozené, který tato osoba musí podat na příslušném správním orgánu a to do tří měsíců od doby, kdy se o přestupku dozvěděla anebo od té doby, kdy policejní orgán postoupil oznámení o spáchaném skutku právě tomuto správnímu orgánu.

Přestupkovému zákonu jsou vytýkány některé nedostatky. Například, že by měl být zrušen návrh poškozené osoby. Jednání pachatele mezi osobami blízkými by bylo dobré šetřit a projednávat z úřední povinnosti a ne čekat, až osoba poškozená podá návrh na správní orgán, aby se věc začala projednávat. Tímto právě vzniká situace, kdy záleží pouze na osobě poškozené, zda tento návrh podá či ne a jak jsem již popisovala, domácí násilí pobíhá ve fázích, ve kterých oběť viní sebe sama nebo omlouvá jednání agresora. Myslí si, že se celá věc již nebude opakovat. Z tohoto důvodu osoby poškozené většinou nepodávají návrh na projednání a věc se nijak neřeší.

Dalším nedostatkem zákona je, že neexistuje přestupková recidiva, která by byla základem a předpokladem pro kvalifikování opakovaného napadání v určitém časovém intervalu jako trestný čin.

Ochrana v trestním právu

Díky tlakům nevládních organizací, jejichž cílem byla nulová tolerance k domácímu násilí, došlo k novelizaci zákona číslo 140/1961 Sb., trestní zákon, platné od 1. června 2004. V tomto zákoně se poprvé objevil trestný čin **Týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě dle § 215a trestního zákona**, který byl zařazen mezi trestné činy hrubě narušující občanské soužití. Do doby než nabyl platnosti tento

trestný čin, bylo jednání agresora kvalifikováno třeba jako trestný čin Násilí proti skupině obyvatel nebo jednotlivci dle § 196 a § 197a trestního zákona, Vražda dle § 219 trestního zákona, Ublížení na zdraví dle § 221 trestního zákona, Omezování osobní svobody dle § 231 trestního jména, Vydírání dle § 235 trestního zákona, Znásilnění dle § 241 trestního zákona a řada dalších.

V současné době je od 1. 1. 2010 účinný nový trestní zákoník číslo 40/2009 Sb., který nahradil předchozí trestní zákon. Trestný čin veřejností nazývaný domácí násilí, byl přesunut mezi trestné činy proti rodině a dětem a ukotven v § 199 trestního zákoníku pod názvem **Týrání osoby žijící ve společném obydlí**. Skutková podstata tohoto trestného činu zní:

- (1) „ Kdo týrá osobu blízkou nebo jinou osobu žijící s ním ve společném obydlí, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až čtyři léta.
- (2) „ Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,
 - a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 zvláště surovým nebo trýznivým způsobem,
 - b) způsob-li takovým činem těžkou újmu na zdraví,
 - c) spáchá-li takový čin nejméně na dvou osobách, nebo
 - d) páchá-li takový čin po delší dobu.
- (3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1
 - a) těžkou újmu na zdraví nejméně dvou osob, nebo
 - b) smrt. [Jelínek a kol. 2009; 251-252]

Vedle stíhání za trestný čin Týrání osoby žijící ve společném obydlí, může agresor svým jednáním naplnit skutkové podstaty i dalších trestných činů, které jsem uvedla již dříve a tak být stíhán za kombinaci trestných činů. Vznik tohoto nového trestného činu umožňuje obětem domácího násilí se bránit, ale také orgánům činným v trestním řízení dává tu možnost, že jsou schopny násilníka za takovýto násilný trestný čin stíhat. Výhodou je totiž neexistence souhlasu osoby blízké s trestním stíháním

agresora. U ostatních trestných činů jako Ublížení na zdraví, Omezování osobní svobody, Vydírání a další tento souhlas existuje. V § 163 trestního řádu jsou uvedeny trestné činy, které jsou souhlasem poškozeného v trestním řízení podmíněny a pokud oběť tento souhlas se stíháním agresora nedá, nemůže být agresor stíhán.

Je dobré, abych také zmínila, že trestný čin Týrání osoby žijící ve společném obydlí se vztahuje na násilí páchané mezi dospělými a svéprávnými osobami. Pokud ale agresor týrá dítě nebo osobu, které je svěřena do péče jiné osoby z důvodu její fyzické či mentální nezpůsobilosti, lze jednání agresora kvalifikovat vedle jiných trestných činů jako trestný čin Týrání svěřené osoby dle § 198 trestního zákoníku.

Ze své zkušenosti a praxe neexistenci souhlasu poškozeného s trestním stíháním v souvislosti s domácím násilím považuji za přínosnou. Jelikož se velmi často, v době před novelizací trestního zákona, během prošetřování případu stávalo, že oběť svůj souhlas se stíháním agresora vzala zpět a agresor byl v tu chvíli za své jednání nepostizitelný. A tím byl utvrzován ve vědomí, že si násilné chování vůči oběti může dovolit, jelikož jej za něj nepostihne žádný trest.

Pomoc v občanském a rodinném právu

V této oblasti máme řadu možností, které nabízí zákon o rodině, občanský zákoník či občanský soudní řád.

Při domácím násilí jsou porušována a ohrožována nejen práva dospělých, ale i dětí, které mohou být také oběťmi nebo pouhými svědky tohoto násilí. Vlivem násilí a nestabilní situace v rodině dochází k narušení řádné výchovy dítěte a proto je v pravomoci zainteresovaných institucí zasáhnout do rodičovské povinnosti. Může být vedeno řízení týkající se výživy a výchovy dětí, může dojít k úpravě styku dětí s rodiči, dále může soud řešit otázku vyživovací povinnosti, otázku bytovou nebo i rozvod manželství.

Soud na základě předloženého návrhu vydá předběžné opatření, které je institutem upravujícím prozatím poměry mezi účastníky ještě před zahájením a během

řízení. O tomto opatření musí rozhodnout bezodkladně. Účelem tohoto institutu je zabránění následkům, které by mohli mít nepříznivý vliv na účastníky řízení a to do doby, než soud vydá konečné rozhodnutí.

V předběžném opatření může být například uloženo:

- že musí být na dítě placeno výživné
- svěřeni dítěte do péče toho, koho určí soud
- aby určená osoba něco musela konat, strpět nebo se zdržet nějakého jednání

u domácího násilí se setkáváme v předběžném opatření především s tím, že:

- osoba se musí zdržet týrání, nesmí oběti vyhrožovat, přibližovat se k ní nebo ji nějakým způsobem vyhrožovat (cílem tohoto opatření je ukončení trýznivého a násilného jednání ze strany agresora)
- v otázce společného bydlení je osoba požádána o vyklizení bytu nebo je jí přístup do bytu zakázán
- osobě je upraven styk s nezletilými dětmi, ale i nařízena vyživovací povinnost

Cílem legislativy v celé této oblasti je, že „ Veškerá přijatá opatření musí směřovat k ochraně osoby ohrožené domácím násilím a k určení zodpovědnosti násilné osoby za vzniklou situaci.“ [Voňková, Spoustová 2008; 150]

5. Možnosti intervence pro osoby ohrožené

„ Včasné vyrozumění o páchaném násilí, jeho přerušení, usměrnění chování pachatele, podpora a pomoc oběti a ochrana dětí před násilím v rodině představují kombinaci prevence, psychosociální pomoci a trestně právních přístupů především mnohému společenskému, fyzickému a emocionálnímu neštěstí.“ [Voňková, Spoustová 2008; 163].

5.1. Význam prevence

Předtím, než se v následujících kapitolách začnu zabývat možnostmi intervence pro osoby ohrožené domácím násilím, je na místě se zmínit o významu prevence před domácím násilím. Vždyť právě nedostatečná informovanost společnosti o tak závažném fenoménu, jakým domácí násilí ve skutečnosti je, hraje velikou roli jak v předcházení páchaní tohoto násilí, ale i v případě, kdy již vypuklo a je v plném rozkvětu, pomoci osobě ohrožené se z něho vymanit a pomoci jí najít nový smysl života.

Jak jsem již uvedla v předchozích kapitolách této práce, existují ve společnosti stále ještě zakořeněné předsudky a mýty spojené s tímto jevem. Hlavní příčinou je nedostatečná informovanost veřejnosti. Cílem prevence by měla být tedy osvětová činnost, která by vedla k tomu, aby okolí tento jev začalo konečně vnímat a nebylo mu takovéto jednání, které se sice odehrává „ za zavřenými dveřmi“, lhostejné. Jelikož tato lhostejnost vede akorát k utvrzování pachatele, že je jeho jednání normální a může si násilí zaměřené proti oběti dovolit, jelikož na něj má právo.

Česká republika se nechala inspirovat celou řadou zahraničních osvětových kampaní a výchovných programů, mezi které například patří:

Edinburská kampaň

Tato kampaň byla ze strany veřejnosti velice kladně hodnocena, spočívala

v tom, že ženská organizace se sídlem v Edinburgu v prosinci 1995 zorganizovala svou kampaň pod názvem „Nulová tolerance“, jejímž cílem bylo poukázat na velký počet týraných žen. Vedle plakátů, týkajících se problematiky neupuštění agresora ze strany oběti, realizátorky tohoto projektu nechali zveřejnit velké množství inzerátů týkajících se specializovaných služeb určených pro oběti a pořádali besedy na toto téma.

Mnichovská kampaň – „aktivně proti domácímu násilí“

Cílem této kampaně bylo vymýtit mylné předsudky o domácím násilí a probudit společnost, aby k tomuto druhu násilí začala být tolerantnější a začala proti němu aktivně a efektivně jednat. Vedle besed a dalších akcí se ukázala efektivní plakátová část, která znázorňovala známou osobnost (fotbalistu), který uděloval agresorovi „červenou kartu“.

Finský projekt prevence násilí na ženách z období 1998-2002

Tento projekt se skládal z několika kampaní, které podporovala finská vláda. V roce 1995 byl vytvořen „...akční plán rovnosti pohlaví, pod názvem „Z Pekingů do Finska“..“ [Huňková, Voňková 2004; 193]. Jedna z kampaní se právě zabývala prevencí násilí páchaného na ženách. Stejně jako jiné kampaně bylo jejím cílem seznámit s existencí služeb na pomoc obětem a přesvědčit veřejnost o negativním dopadu tohoto násilí a o překonání stereotypních předsudků. Její realizátoři se dále snažili o změnu legislativy, spolupracovali s médii, šířili celou řadu podporujících materiálů. Kampaň se nejdříve odehrávala v regionálním měřítku, později nabyla celostátní formy. Velice dobrá činnost profesionálních týmů přispěla k tomu, že se tato kampaň stala jednou z nejúspěšnějších.

Berlínský intervenční projekt proti domácímu násilí

Tento projekt byl postaven na spolupráci jednotlivých zainteresovaných subjektů. Vedle osvětové činnosti byla sbírána data o četnosti policejních zásahů v souvislosti s násilím v rodinách. Na základě sebraných dat bylo poté zřízeno specializované oddělení zabývající se domácím násilím, začaly být proškoleny

subjekty jako policisté, soudci, státní zástupci, ale i mládež. Tato kampaň měla za následek také „vypracování návrhu tzv. zákona o ochraně proti domácímu násilí...“ [Huňková, Voňková 2004; 195].

Slovenská kampaň – „Piata žena“

Slovenská kampaň vznikla přičiněním sedmi ženských neziskových organizací v roce 2001 a 2002 s cílem probudit veřejnost, aby domácí násilí začala vnímat jako veřejnou věc, přestože se týká soukromí osob. Pod záštitou kampaně byla realizována celá řada seminářů, besed, v různých médiích byly přenášeny spoty s tematikou domácího násilí.

V České republice se vědomí o domácím násilí také začíná zlepšovat, a to „...k obrovskému množství nejrůznějších informačních, školících, diskusních apod. projektů pořádaných zejména na regionální úrovni ..“ [Huňková, Voňková 2004; 196]. Můžeme se zde setkat s kampaněmi podporovanými státem a kampaněmi realizovanými aktivitou neziskových organizací. Je dobré zmínit, že „Domácí násilí se stalo společensky reflektovaným problémem teprve v okamžiku, kdy se ho nejrůznějším nestátním neziskovým organizacím podařilo prosadit jako mediální téma.“ [Voňková, Spoustová 2008; 176]

a) Aktivity ze strany státu

Informační kampaň vlády ČR

Vedle veřejnosti byla hlavní cílovou skupinou této kampaně dospívající mládež. Byla zahájena v říjnu 2003 ve spolupráci vlády a Bílého kruhu bezpečí. Cílem bylo osvětlit tuto velice nebezpečnou a specifickou formu násilí. „Kampaň poukázala prostřednictvím plakátů, pohlednic, informačních letáků a PC hry na škodlivost domácího násilí a zároveň odkázala jeho oběti na pomoc prostřednictvím telefonické krizové linky.“ [Huňková, Voňková 2004; 196].

Kulaté stoly pod záštitou ministerstva vnitra ČR

Tuto kampaň zaštiťovalo Ministerstvo vnitra ČR a jednalo se o cyklus šesti odborných diskusí, který odstartoval v únoru 2003. Cílem bylo vytvoření metodiky pro postup interdisciplinárních týmů, které by bojovaly proti domácímu násilí. Tyto týmy „... by spojovaly zdravotní, sociální a policejní pomoc při odhalování a stíhání případů domácího násilí.“ [Huňková, Voňková 2004; 197].

Aliance proti domácímu násilí

Tato aliance vznikla v říjnu 2002 v Poslanecké sněmovně a hlavní aktivitu vyvíjel Bílý kruh bezpečí. Měla několik cílů. Nejhlavnější bylo dosažení, aby byl přijat návrh na zákon proti domácímu násilí, dalšími pak rozšíření letáků upozorňujících na nebezpečí domácího násilí a to na služebny Policie České republiky a do čekáren ženských lékařů, ale i spolupráce s médii k zajištění osvěty.

b) Kampaně neziskových organizací

Kampaň občanského sdružení Bílý kruh bezpečí

Vedle osvětové funkce měla tato kampaň i funkci nabídnutí pomoci obětem domácího násilí. Hlavním organizátorem byl Bílý kruh bezpečí, který odstartoval v září 1999 vedle kampaně i činnost telefonické linky Dona, na kterou se dodnes mohou obracet lidé v krizi, ohrožení domácím násilím.

Kampaň proti domácímu násilí na ženách 11 neziskových organizací

Kampaně se zúčastnilo v červnu 2003 jedenáct neziskových organizací pomáhajících osobám ohroženým domácím násilím. Vedle cíle informovat veřejnost o tomto jevu měla i informovat osoby ohrožené o možnosti pomoci a kde ji mohou vyhledat.

Další velkou pomoc obětem domácího násilí vidím ve specializované pomoci, která je jim poskytována. „ Nezastupitelnou úlohu v ochraně společnosti před domácím

násilím sehrává rovněž systém pomoci poskytovaný obětem domácího násilí (včetně jejich dětí) prostřednictvím nejrůznějších specializovaných poradenských center, azylových domů a následné terapeutické péče.“ [Huňková, Voňková 2004; 199]

5.2. Intervenční centrum (IC)

Intervenční centra byla zřízena jako specializované pracoviště, která vedle institutu vykazání, které je v kompetenci a realizuje její Policie České republiky, jsou instituce, které úzce spolupracují s orgány činnými v trestním řízení a poskytují komplexní pomoc osobám, které jsou ohroženy domácím násilím. Vedle poskytnutí akutní psychosociální pomoci, mohou pomoci obětem rozebrat jejich situaci a společně nalézat řešení.

Intervenční centrum Pardubice (IC)

Zřizovatelem Intervenčního centra pro Pardubický kraj je SKP centrum, o. p. s..
Přímý kontakt na centrum je:

SKP centrum, o. p. s.

Intervenční centrum pro osoby ohrožené domácím násilím

Erno Košťála 980

Pardubice

Po – Pá od 8.00 – 16.00 hodin

Tel. 466 260 528

Svou činnost provozuje nejen v okrese Pardubice, ale i v dalších okresech v rámci Pardubického kraje, Chrudimí, Svitavách a Ústí nad Orlicí.

Jednou ze základních činností Intervenčního centra, vedle přímé pomoci osobám ohroženým, je koordinace mezi jednotlivými subjekty, které se podílejí na řešení problému domácího násilí.

Interdisciplinární spolupráce (IDS)

Tato koordinace a podpora spolupráce mezi jednotlivými subjekty hraje velice významnou roli. Je organizována formou setkání členů interdisciplinárního týmu (IDT). S cílem včasného detekování domácího násilí, řešení jednotlivých případů, uskutečňování prevence a minimalizování příčin domácího násilí.

Ze svých zkušeností mohu potvrdit, že IC prostřednictvím své koordinátorky Mgr. Kateřiny Kukeňové – Hrušové organizuje dva až třikrát do roka setkání na půdě Policie České republiky, kde se scházejí zástupci interdisciplinárního týmu (Policie České republiky, Okresního státního zastupitelství, Oddělení sociálně právní ochrany dětí a Okresního soudu). Jsou zde probírány nové poznatky k tomuto problému, rozebírána metodika a spolupráce, rozebírají se problémy, které nastaly při řešení případů.

Vedle těchto sezení se koordinátorka IC účastní školení policistů v problematice domácího násilí, kde jsou probírány znaky, formy, příčiny domácího násilí, ale i metodika postupu při řešení DN a v neposlední řadě jsou rozebírány příklady z praxe, aby došlo ke zkvalitnění práce všech subjektů, které se na tomto řešení problému podílejí.

Základní činnost

Mezi další základní činnosti IC vedle koordinace mezi jednotlivými subjekty, které se podílejí na řešení problému domácího násilí, patří různé druhy poradenství:

a) Poradenství právní

Sociální pracovnice pomáhají obětem domácího násilí podat návrh na předběžné opatření, návrh na rozvod či vyklizení bytu s přítomností právníka. Také jsou schopny poradit, jakým způsobem podat trestní oznámení na Policii České republiky nebo cestou místně příslušného státního zastupitelství. Vedle těchto oznámení a návrhů pomáhají obětem podat žádosti na určení výživného jak na sebe, tak na děti.

b) Psychologické poradenství

Mezi toto poradenství je zahrnuto zprostředkování kontaktu s psychologem, ale i možnost psychiatrického poradenství a domluvení schůzky v pedagogicko-psychologické poradně.

c) Poradenství sociální povahy

Sociální pracovníce v rámci tohoto poradenství pomáhají ohroženým osobám zprostředkovat schůzku s orgánem sociálně-právní ochrany dětí, podat návrh na úpravu výživy a výchovy nezletilých dětí či předběžného opatření na úpravu styku s nezletilým dítětem. Dále pak jsou nápomocny v případech, kdy ohrožená osoba potřebuje nalézt odbornou lékařskou pomoc, získat lékařskou zprávu, při jednáních na policii a státním zastupitelství získat kopii své výpovědi. Ale i podat žádost o zprostředkování mimořádné dávky v hmotné nouzi, či pomoci zprostředkovat pomoc pro agresora, tím že mu je nabídnuta možnost náhradního ubytování, krizového centra nebo protialkoholní ambulance.

Nadstandardní činnost

Pokud si ohrožená osoba nemůže zařídit potřebnou pomoc sama a nachází se ve velmi naléhavé situaci, poskytnou jí sociální pracovníce IC nadstandardní služby. Tyto služby jsou vykonávány nad rámec základních činností IC. Jedná se zejména o doprovázení oběti na jednání k soudu, na policii nebo na prohlídku k lékaři. Mohou navštívit a řešit krizovou situaci s ohroženou osobou mimo pracoviště IC nebo i oslovit rodinu či přátele oběti.

Podpora prevence

O této činnosti jsem již hovořila v kapitole Interdisciplinární spolupráce, kdy se koordinátorka IC Mgr. Kukeňová-Hrušová podílí na koordinaci pomoci osobám ohroženým domácím násilím a proškolení všech subjektů, které se na řešení problematiky domácího násilí podílejí.

Poradna pro podporu rodiny

Vedle pomoci osobám ohroženým domácím násilím provozuje Intervenční centrum poradnu pro podporu rodiny, která napomáhá vyřešit osobám osobní krizovou situaci a vrátit se tak k běžnému způsobu života.

Poskytování služby v souvislosti s vykazováním osoby ze společného obydlí Policií ČR

Policie úzce spolupracuje s Intervenčním centrem. V případech, kdy dojde k tomu, že je násilná osoba vykázána ze společného obydlí Policií ČR, pošle IC rozhodnutí o vykazání osoby. IC tuto informaci o vykazání převezme a pracovník, který dostane tento případ na starosti, tak o něm založí spis o domácím násilí a připraví se po prostudování rozhodnutí o vykazání na první kontakt s osobou ohroženou, se kterou se spojí nejpozději do 48 hodin. Při prvním rozhovoru pracovníka IC a klienta se pracovník přesvědčí, zda klient je poučen o svých povinnostech a právech, které souvisí s institutem vykazání. A také zjistí, zda má klient o službu poskytovanou IC opravdu zájem. Pokud klient zájem má, jsou mu ze strany IC, po sestavení individuálního plánu, poskytovány různé služby právní, psychologické a sociální povahy (jak formou telefonickou, ambulantní nebo terénní) a je s ním vyplněn protokol SARA DN, který slouží k identifikaci znaků domácího násilí. Služby poskytované IC v souvislosti s institutem vykazání končí po uplynutí desetidenní lhůty, po kterou vykazání násilné osoby trvá. Pracovník IC je povinen vyrozumět ohroženou osobu o tom, že lhůta vykazání končí a to nejdéle 24 hodin před uplynutím. Tímto jí dává na vědomí, že se násilná osoba může vrátit zpět do společně obývaného bytu. Pokud, ale osoba ohrožená nechce, aby se agresor po této lhůtě vrátil domů, může za pomoci pracovníka IC podat u příslušného soudu návrh na předběžné opatření o prodloužení lhůty vykazání. Soud pak může na její návrh tuto lhůtu prodloužit až na dobu jednoho roku.

Poskytnutí služby pokud nejde o vykazání

Intervenční centrum může kontaktovat ohrožená osoba sama nebo osoba, které se o domácím násilí, které je na osobě ohrožené páčáno, dozví. Službu poté pracovník IC

zahájí pouze se souhlasem ohrožené osoby. Pokud klient chce, může zůstat v anonymitě a k identifikaci používat předem smluvený kód.

Pracovník IC předává poté informaci o vyskytujících se znacích domácího násilí Polici ČR a dává tím podnět k zahájení prověřování trestného činu.

Na závěr je třeba uvést, že poskytování služby Intervenčním centrem je bezplatné, diskrétní, mají na ní nárok všichni občané bez ohledu na vyznání, věk, národnost, pohlaví či sexuální orientaci. Základní podmínkou poskytované intervence je vedení ohrožené osoby k tomu, aby byla sama schopna svou situaci řešit. Všechny rozhodnutí a názory oběti jsou respektovány ze strany sociálních pracovníků a o všech schůzkách jsou vedeny zápisy, aby klient mohl později dle potřeby nahlížet do spisů. V poslední řadě je třeba zmínit skutečnost, že Intervenčním centrem je garantován profesionální přístup ze strany pracovníků IC.

5.3. Bílý kruh bezpečí (BKB)

Bílý kruh bezpečí je občanským sdružením, které bylo založeno dne 4. 9. 1991 v Praze a v průběhu let byly otevřeny další pobočky na území České republiky. Toto občanské sdružení se snaží pomáhat všem obětem trestných činů, mimo jiné i obětem domácího násilí. Vedle odborníků z řad právníků, psychologů a sociálních pracovníků pracují v BKB dobrovolníci v pozici odborných poradců, kteří jsou soustředěni do regionálních poboček dle jejich trvalého pobytu a svou činnost vykonávají bez nároku na plat či jinou odměnu. Během praxe je jim poskytnuto školení o činnosti a organizaci BKB, o problematice domácího násilí, ale i proškolení v právním minimum a kurzu krizové intervence.

Hlavní činností BKB je **poradenská činnost**, poskytovaná obětem i svědkům trestných činů bezplatně ze strany odborníků (právníků, sociálních pracovníků a psychologů). Tito poskytují psychickou podporu, právní rady, ale i emocionální a morální podporu lidem, kteří o to požádají. U složitějších případů mohou doprovázet

klienty k lékaři, soudu či jim poskytnout informace o další možné službě potřebné k překonání jejich krizové situace.

Vedle poradenské činnosti nabízí i **nadstandardní služby** jako realizování víkendových pobytů pro klienty BKB (jedná se o relaxační a rehabilitační pobyty určené pro stávající oběti trestných činů, ale i pro jejich pozůstalé, kde je jim poskytnuta pomoc ze strany psychologa i jiných odborníků), doprovody klientů k soudům a návštěvy nemocných (dobrovolníci BKB mohou u zranitelných klientů nebo na kterých byl spáchán násilný trestný čin, tyto doprovázet k soudu, kde jim poskytují podporu jak psychickou či morální, ale mohou jim poskytnout následně další rady či pomoc), spolupráce s Nadačním fondem Filipa Venclíka (s tímto fondem spolupracuje BKB od roku 1999 a jeho cílem je podpora a pomoc pozůstalým po obětech převážně násilných trestných činů, ale také i obětem).

BKB byl jedním z iniciátorů, který v roce 2004 podal podnět na návrh novelizace trestního zákona, kdy se jednalo o novou skutkovou podstatu trestného činu „Týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě“.

Pardubická poradna BKB

Regionální pobočka BKB v Pardubicích je otevřena od roku 1999. Stejně tak jako všechny pobočky BKB nabízí BKB Pardubice pomoc obětem trestných činů poskytnutím praktických a právních rad (například jak získat odškodnění za způsobený trestný čin), možnosti setkat se s psychologem, času na rozhovor, podpory na návrat sebevědomí a v neposlední řadě i poskytnutím morální a emocionální podpory.

BKB Pardubice má své místo působnosti v Pardubicích, v ulici Jana Palacha 324. Poradna je otevřena veřejnosti každé úterý v době od 17 do 19 hodin.

V oblasti domácího násilí organizuje BKB celou řadu besed a přednášek. Je distributorem velké škály informačních letáků týkajících se problematiky domácího násilí, ale i rad důležitých pro vyřešení této krizové situace.

Činnost BKB je podporována Statutárním městem Pardubice.

BKB jsou realizovány tři projekty pod názvem PHARE:

- **Deseminace zkušeností z Prahy do regionálních poraden BKB pro oběti trestných činů**
- **Regionální podpora informovanosti o nonstop lince pomoci obětem domácího násilí**
- **Interdisciplinární spolupráce při řešení případu domácího násilí**

První z projektů je zaměřen na zlepšování činnosti a dobré fungování regionálních poboček. Další dva jsou přímo zaměřeny na problematiku domácího násilí, první na podporu Dona linky, aby se stala přístupná všem občanům a lidé ve všech částech České republiky o její činnosti byli informováni a mohli jí tak využít. Druhý projekt se zaměřuje na podporu a realizaci kooperace všech zúčastněných subjektů při pomoci osobám ohroženým domácím násilím. Pracovníkům Oddělení sociálně právní ochrany dětí, na policejní služebny, do azylových domů, lékařům i pracovníkům psychologických a manželských poraden byly rozšířeny různé letáky, brožury týkající se této problematiky. Lektoři BKB proškolovali celou řadu osob z výše uvedených institucí k tématu a poučovali o možnostech intervence ohroženým osobám.

Dalším velkým projektem BKB, který zastřešuje DONA linka a akciová společnost Philip Morris ČR, je projekt s názvem „**Domácí násilí**“. Vznikl z myšlenky komerčního subjektu, který se tak chtěl podílet a investovat do osvěty společnosti týkající se tak závažného a specifického problému, jakým domácí násilí vskutku je. Vedle seznámení společnosti s tímto v té době nepopulárním tématem, bylo zmapování situace na území České republiky, dále pak podpora obětí domácího násilí a ukázání jim možnosti intervence.

Dona linka

Jedná se o krizovou telefonickou linku zřízenou Bílým kruhem bezpečí, která funguje nepřetržitě. Byla založena 11. 9. 2001 jako celostátní odborná sociální služba

poskytující pomoc, informace a rady obětem domácího násilí. Na druhá straně poskytuje intervenci i osobám, které pracují s oběťmi domácího násilí. Vedle poskytování služeb na profesionální úrovni, která spočívají:

- v poskytnutí odborné psychické, morální a právní podpory,
- poskytnutím rad, jak zvládnout situaci a jaké instituce vyhledat,
- jaká jsou možná trestně-právní a sociálně-právní opatření,
- předání informace o náhradním ubytování,
- sestavení osobního bezpečnostního plánu a
- zajištění bezpečnosti klienta případným zavoláním pomoci,

zaručuje klientům anonymitu a diskrétnost.

5.4. Oddělení sociálně právní ochrany dětí (OSPOD)

Aby se dítě zdravě vyvíjelo, je zapotřebí, aby byly v rodině dodrženy základní podmínky k tomu vedoucí a to „..bezpečí domova, bezpečí a pevnost vztahů, přijetí a láska k dítěti.“ [Dušková 2010; 54,55]. Lze říci, že v případě domácího násilí tomu tak není. Násilí a nestabilita domácího prostředí v takto ohroženém vztahu vedou k traumatizaci dítěte, ovlivnění jeho emocionálního vnímání a prožívání. Násilí, které vidí a prožívá v rodině, pak může vést k tomu, že se s ním identifikuje a v pozdější době se samo začne chovat agresivně anebo na druhou stranu se ztotožní s obětí a rozvine se u něho tzv. syndrom přizpůsobení, který zvyšuje riziko u jedince, že se dříve nebo později může lehce stát obětí jiného násilí, ze strany nějakého agresora.

Vedle soudů jsou zde Oddělení sociálně právní ochrany dětí (zřízené na úřadech obcí s rozšířenou působností), která dle zákona o rodině a zákona o sociálně právní ochraně dětí, poskytují ochranu dětí, u kterých rodiče nejsou schopni nebo nemohou z různých důvodů dodržovat základní povinnosti ve prospěch dítěte, uložené jim zákonem. Toto oddělení může vydat celou řadu podpůrných a preventivních opatření na ochranu nezletilých dětí. „ V rámci poradenské a preventivní činnosti jsou úřady obce

s rozšířenou působností povinny působit na rodiče, aby plnili povinnosti plynoucí z rodičovské zodpovědnosti projednat s rodiči odstranění nedostatků ve výchově dítěte a navrhnout pomoc odborného poradenského zařízení. Pokud rodiče nejsou schopni odbornou pomoc využít dobrovolně, je jim tato povinnost uložena rozhodnutím správního orgánu.“ [Voňková, Spoustová 2008; 153].

Velký význam měla novelizace zákona o sociálně právní ochraně dětí, která rozšířila okruh dětí o skupinu dětí, které jsou ohroženy násilím, dále o možnost vzájemné spolupráce OSPODU s dalšími subjekty, které se touto ochranou zabývají. Tyto subjekty jsou povinny s OSPODEM spolupracovat a poskytovat mu tak potřebné informace k ohroženému dítěti, popřípadě informace o možnosti výskytu a podezření z násilí páchaného na dítěti (ať se jedná o školy a školská zařízení nebo zdravotnická zařízení). Na druhou stranu OSPOD má za povinnost informovat orgány činné v trestním řízení o výskytu nepříznivých patologických jevů ohrožujících dítě a jeho řádný vývoj.

Je velice významné si uvědomit, že násilí páchané mezi rodiči není patologickým jevem ohrožující pouze je samé. Pokud se v rodině vyskytují děti, jsou to právě ony, které jsou ohroženy, byť nemusí být přímo cílem útoku agresora. „ V zájmu zvýšení ochrany nezletilých dětí by bylo na místě metodickým pokynem sjednotit výkon orgánů sociálně právní ochrany dětí, stanovit závazné znaky pro sledování dětí z rodin deformovaných domácím násilím, abychom se přiblížili jejich reálnému počtu a mohli z toho vyvodit příslušná preventivní opatření.“ [Voňková, Spoustová 2008; 154].

Systém včasné intervence (SVI)

Na základě poznatků ze své praxe považuji za přínosné se zmínit o takzvaném systému včasné intervence, který se týká ohrožených dětí. Vedle dětí, které byly ohroženy domácím násilím nebo jeho svědky, se tento systém týká všech dětí, jejichž vývoj byl nebo stále je nepříznivě ovlivněn. Jde například o děti, kterým zemřeli rodiče, neplní své povinnosti, zneužívají práva, která plynou z rodičovské zodpovědnosti nebo

jejich život a vývoj je zkrátka ohrožen. Jedná se o projekt Ministerstva vnitra, Ministerstva spravedlnosti a Ministerstva práce a sociálních věcí. Je realizován obcemi s rozšířenou působností s cílem, aby všechny instituce, které pečují o rizikové a ohrožené děti, rychle, efektivně a adekvátně reagovaly a snažily se o napravení nežádoucího stavu.

System funguje tak, že pokud se například Policie ČR dozví o ohroženém dítěti, musí bezodkladně pomocí SVI informovat to oddělení sociálně právní ochrany dětí, do kterého spadá dítě dle svého trvalého pobytu. Příslušné oddělení vezme tuto informaci na vědomí a učiní opatření vedoucí k nápravě nežádoucího stavu.

Informace v rámci SVI je realizován pomocí informačního systému SVI, díky němuž je uskutečňována komunikace a přenášeny informace mezi odděleními sociálně právní ochrany dětí, policií, soudem, státním zastupitelstvím a také Probační a mediační službou.

5.5. Soud

Obecně lze říci, že soud by měl dohlížet na průběh trestního řízení. Soudci by měli být nestranní a tak svou činností všem subjektů ve stejné míře chránit jejich práva. Stejně tomu je i v případě domácího násilí, které je tak složitým řízením. Soudci mají mnoho možností, jak ochránit oběti v přímé souvislosti s tímto činem. Vedle poskytování ochrany oběti, mohou toto řízení urychlit, zamezit znevýhodnění oběti, ke kterému směřuje obhajoba svými návrhy, vytvořit podmínky, které by byly pro oběť méně stresující z důvodu její další viktimizace.

Mezi možnosti činnosti soudnictví patří:

a) Respekt a uznání oběti

„Soudci by měli sehrát vedoucí úlohu v souvislosti se zabezpečením toho, že s obětí a svědky se bude zacházet zdvořile, s respektem a nestranně.“ [Dufková, Zlámal 2004;

26]. Vedle podávání informací o jejich výsadách a právech, jsou jim pracovníky soudů poskytovány informace veřejných služeb, dále vysvětlovány principy, jak trestní justice a její chod funguje.

b) Poskytování informací a zapojení obětí

Existuje mnoho způsobů, jakými soudci informují svědky a oběti o trestním řízení (prostřednictvím státních zástupců, pracovníků soudů). Jsou jim sdělovány informace o stavu probíhajícího šetření trestného činu, data jednání, či propuštění agresora (obžalovaného) z vyšetřovací vazby nebo vězení a v poslední řadě o konečném rozhodnutí. Oběť má také možnost, pokud je to umožněno zákonem, být přítomna na všech stádiích soudního řízení.

c) Podpora a speciální služby

Na žádost obětí nebo svědků domácího násilí by se měli soudci podílet na realizaci majetkové či psychologické podpory a speciálních služeb, spočívajících v minimalizaci styku s obžalovaným, ochraně svědků a obětí, kteří mohou být ohroženi v souvislosti s trestním řízením (k tomuto je třeba zmínit i ochranu dětí). Dále pak možnost omezení fyzické účasti na řízení nahrazené telefonickým způsobem komunikace a také poradenství a možnosti krizové intervence pro oběti.

d) Ochrana obětí

Aby oběti či svědkům nevznikla nějaká újma, či nebylo proti ní použito zastrašování a vyhrožování, mohou soudci vzhledem ke své pravomoci tyto osoby chránit. Mohou zamezit styk mezi obětí a agresorem či znepřístupnit informace o adresách svědků a obětí.

e) Možnost oběti mít osobu jí doprovázející

Jelikož je oběť samotným činem agresora, ale i následným šetřením a probíhajícím řízením velice stresována má právo si zvolit právního zástupce či jinou osobu, která je přítomna při jednáních před soudem a plně jí podporuje.

Významnou úlohu hraje soud také v přípravném řízení, ve kterém Policie České republiky vykazuje agresora dle zákona o Policii České republiky ze společného obydlí a zakazuje mu styk s obětí na dobu deseti dnů. Soud může na základě návrhu oběti předběžným opatřením tuto dobu prodloužit až na jeden rok. Předběžné opatření vydá formou usnesení dle občanského soudního řádu. Poruší-li pachatel toto opatření, dopouští se tak trestného činu „Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání“ dle trestního zákoníku, za který je pak vedle trestného činu „Týrání osoby žijící ve společně obývaném obydlí“ dle trestního zákoníku souzen.

5.6. Policie České republiky

Policie České republiky je snad jednou z prvních institucí, na kterou se osoby obracejí o pomoc. Volají o radu nebo přímo v době, kdy jsou napadáni násilnou osobou a jsou ohroženi na životě a zdraví. V případě opakovaného napadání a v zájmu ochrany ohrožené osoby umožňuje zákon o Policii ČR č. 273/2008 Sb. vykázat násilnou osobu ze společného obydlí a zakázat jí jakýkoliv styk s ohroženou osobou a to na dobu deseti dnů.

5.6.1. Institut vykázání jako preventivní opatření

Na začátku bych chtěla poznamenat, že vykázání násilné osoby ze společného obydlí nemusí být realizováno pouze v přímé souvislosti s domácím násilím. Může jít o situaci, kdy se jedná pouze o přešupek proti občanskému soužití páchaný mezi osobami, kde nejsou naplněny znaky domácího násilí, ale je zapotřebí ochránit ohroženou osobu před osobou násilnou.

V době, kdy ještě policie neměla oprávnění vykázat násilnou osobu, bylo pro ohroženou osobu velmi těžké v tak svízelné situaci vedle jiné pomoci hledat ještě bydlení. A právě v tomto preventivním opatření vidím veliký přínos a výhodu pro ohroženou osobu, jelikož může zůstat ve svém bytě. V této době deseti dnů může

ohrožená osoba procitnout a snažit se řešit svou situaci. Na druhé straně i násilná osoba může přehodnotit situaci a změnit své chování vůči osobě ohrožené nebo se napravit a to z důvodu odloučení nebo vědomí, že ji stihne trest za její agresivní chování, pokud se bude dále chovat obdobným způsobem.

Postup Policie České republiky při vykázání dle § 44 a zákona č. 273/2008 Sb.

Pokud osoba ohrožená oznámí, že je napadána, dostaví se místo hlídka, která musí nejprve zajistit oddělení obou osob. Vykázání osoby ze společného obydlí je možné pouze v případě, že obě osoby v bytě společně fakticky žijí. Než dojde k vykázání násilné osoby, musí policisté pořádně prošetřit situaci na místě, zjistit jestli došlo ke zranění osob, ke škodě na majetku, zda jsou při incidentu přítomny nezletilé děti. Dále se před vykázáním musí pořádně prošetřit, zda je toto jednání ze strany násilné osoby opakované, jaká je jeho intenzita, udělat šetření u sousedů, zda již obdobné nepokoje u těchto osob pozorovali nebo zda policisté sami mají záznamy týkající se osob, u kterých provádějí zákrok.

O celé události sepíše policista úřední záznam o incidentu se znaky domácího násilí (viz. příloha č. 1). Vedle prošetřování případu a situace na místě musí také zjistit, zda se skutečně jedná o domácí násilí. K tomuto účelu slouží otázky nazvané SARA DN 3x5 otázek, určené k snazšímu odhalení znaků domácího násilí (viz. příloha č. 2).

Po provedení šetření na místě policista rozhodne, jaké úkony bude s násilnou osobou provádět. Může ji zajistit a to převážně z důvodu podnapilosti a následně převést na protialkoholní záchytnou stanici, dále ji může vyslechnout nebo zadržet dle trestního řádu, pokud se dopustila trestného činu. Pokud se policista rozhodne osobu násilnou vykázat, může toto provést pouze za přítomnosti nezúčastněné osoby, kterou může být soused nebo také strážník Městské policie. Vykázání násilné osoby je ústní a policista o něm sepíše záznam – potvrzení o vykázání (viz. příloha č. 3), které musí předat oběma stranám a také je poučit o jejich právech a povinnostech (viz příloha č. 4 a 5). Násilník si musí z bytu vzít všechny potřebné věci a musí policistovi předat klíče

od bytu. Doba deseti dnů se nemůže nijak zkrátit a ani osoba ohrožená nemůže ze svého rozhodnutí vzít násilníka zpět.

Policista dále musí ohrožené osobě předat informace o dalších možných druzích pomoci (Intervenční centrum, Bílý kruh bezpečí) a násilné osobě předá informace o možnostech náhradního ubytování.

O vykázaní musí policista informovat Intervenční centrum, příslušný Okresní soud, a pokud byly incidentu přítomny nezletilé děti také informovat Oddělení sociálně-právní ochrany dětí.

Během lhůty deseti dnů policisté provádí několikrát kontrolu, zda se osoba vykázaná nezdržuje v bytě, ze kterého byla vykázána. Ráda bych uvedla, že vykázaní se nevztahuje pouze na společně obývaný byt, ale osobě násilné lze také zakázat jakkoliv osobu ohroženou kontaktovat.

Na základě své zkušenosti musím potvrdit, že institut vykázaní je velice dobrým preventivním patřením, který pomáhá osobě ohrožené během lhůty deseti dnů procitnout a dát jí tak možnost vymanit se z tak trýznivé situace, kterým násilí ze strany agresora skutečně je. Tímto oprávněním začala Policie ČR disponovat od 1. 1. 2007, kdy byl novelizován Zákon o Policii České republiky číslo 283/1991 Sb., kterým došlo k významnému kroku ve zkvalitnění právní úpravy činnosti příslušníků Policie ČR. Institut vykázaní představuje na druhé straně velký zásah do práv a svobod osoby, která je vykazována. Proto před tímto úkonem musí být řádně celý případ prošetřen a policista musí celou situaci řádně zvážit, než tento úkon provede.

5.7. Azylové domy

Tyto domy nabízejí vedle možnosti náhradního ubytování v nouzi i možnost poradenství ke zvládnutí krizové situace. Pro ženy tyto azylové domy, pokud nenajdou přístřeší u známých nebo příbuzných, jsou možností dočasného ubytování a zde poskytované poradenství jim může být podporou pro návrat do běžného života.

6. Vývoj vykazání a intervence pro osoby ohrožené domácím násilím v letech 2007-2010 v Pardubickém kraji a zjišťování specifik domácího násilí a dalšího vývoje po oznámení tohoto jevu

6.1. Stanovení předpokladů a metod

Praktická část je zaměřena na vysledování vývoje vykazání a intervence pro osoby ohrožené domácím násilím v letech 2007-2010 v Pardubickém kraji, ale také na zjišťování specifik domácího násilí a dalšího vývoje tohoto jevu po prvotním oznámení.

Je rozdělena na dvě části, kdy v první jsem se zabývala sběrem statistických dat, jejich analýzou a následnou interpretací. V druhé části jsem vytvořila kazuistiky žen, které si prošly domácím násilím a našli odvahu toto utrpení řešit. V celé praktické části jsem využila poznatky a zkušenosti ze své práce, jelikož pracuji jako policejní komisař na Obvodním oddělení Policie České republiky, kde se mimo jiné setkávám i s domácím násilím. Od ledna 2011 jsem se stala vedle své profese ještě garantem domácího násilí. Náplň práce garanta DN je vyhodnocovat všechny tzv. násilí za zavřenými dveřmi, prověřovat, zda jednání násilníka a postavení ohrožené osoby je přestupkem nebo naplňuje znaky domácího násilí. Dále zkoumat, zda je na místě násilnou osobu vykazat, či ne. Garant je při oznámení a řešení takovýchto případů přítomen a nápomocen ostatním policistům takovéto případy správně řešit, zkrátka garantuje správný postup Policie ČR a zaručení profesionální pomoci ohroženým osobám. Další zkušeností, kterou jsem využila při psaní této diplomové práce, byla praxe v Intervenčním centru Pardubice, kterou jsem vykonávala v rámci praxe při studiu oboru resocializační pedagogika na jaře roku 2010. Zde jsem se seznámila s prací

sociálních pracovníků, jejich pomocí ohroženým osobám. Velkým přínosem pro mou práci byla možnost vyhledat a prostudovat si opětovně v Intervenčním centru případy, které jsem sama řešila a s ohroženými osobami přišla do kontaktu v rámci přípravného řízení.

Metodologie

Ke zmapování vývoje vykazání a možností intervence pro osoby ohrožené domácím násilím v letech 2007-2010 v Pardubickém kraji, jsem využila statistická data, která mi poskytla koordinátorka Intervenčního centra Pardubice. Na tvorbě některých z nich jsem se sama v rámci praxe podílela. Data jsem následně vyhodnotila a provedla jejich následnou interpretaci.

V druhé praktické části práce, kde jsem zjišťovala specifika domácího násilí, jsem využila své praxe, při které jsem přišla do styku s ohroženými osobami a jejich případy jsem s nimi sama řešila. Dále pak jsem využila studium dokumentů v Intervenčním centru Pardubice, vedených na tyto osoby a kombinací jsem vytvořila kazuistiku jednotlivých ohrožených osob, s cílem vytvořit komplexní kazuistiku zaměřenou na počátek, průběh a řešení celého případu.

Předpoklady

Jak jsem již uvedla, cílem praktické části mé diplomové práce je zmapování vývoje vykazání a možností intervence pro osoby ohrožené domácím násilím v letech 2007-2010 v Pardubickém kraji a zjišťování specifík domácího násilí a dalšího vývoje tohoto jevu po oznámení. Z tohoto důvodu jsem si stanovila několik předpokladů, které výzkumem potvrdím nebo vyvrátím. Všechny tyto předpoklady vycházejí ze zkušeností mé práce policejního komisaře a prováděné praxe v Intervenčním centru.

Předpoklad č.1

Domácí násilí má vedle fyzického týrání více podob.

Předpoklad č.2

Velkou roli v počínání agresora hraje alkohol.

Předpoklad č.3

U domácího násilí jsou jasně rozdělené role.

Předpoklad č.4

Domácí násilí se vyvíjí i několik let.

Předpoklad č.5

Intenzita agresorova násilí postupně roste.

Předpoklad č.6

Případů vykázaných osob přibývá.

Předpoklad č.7

Osoba ohrožená často využije možnost prodloužit lhůtu vykázaní.

Předpoklad č.8

Vykázání je nejen preventivní opatření k oddělení násilné osoby od ohrožené, ale i dobou, kdy osoba ohrožená chce začít celou věc řešit.

Předpoklad č.9

Nejčastějším příjemcem informací o výskytu domácího násilí je Policie ČR.

Předpoklad č.10

Poskytování služeb ze strany Intervenčního centra roste.

Předpoklad č. 11

Agresor při napadání využívá doby, kdy je oběť sama doma.

6.2. Sběr statistických údajů, jejich následná analýza a interpretace

Ve své práci jsem se zaměřila na Pardubický kraj, který se skládá z okresu Pardubice, Chrudim, Svitavy a Ústí nad Orlicí. Statistiky, které jsou vedeny Intervenčním centrem Pardubice, zahrnují nejen výčet a četnost činností Intervenčního centra, ale i práci Policie ČR v souvislosti s vykázaním násilné osoby.

V této části jsem ověřovala předpoklady č. 6, č. 9 a č. 10.

Vývoj preventivního opatření – vykazání v letech 2007-2010

V tabulce č. 1 jsou názorně zaznamenané statistické údaje týkající se vykazání v rámci pravomocí Policie České republiky. Tato data jsou sledována od roku 2007 do roku 2010. Data jsou rozdělena do jednotlivých okresů v rámci Pardubického kraje a to okresu Pardubice, Chrudim, Svitavy a Ústí nad Orlicí. V tabulce č. 1 jsou tyto data názorně zaznamenána.

Tabulka č. 1: Počet vykazání dle okresů v rámci Pardubického kraje

rok	Pardubice	Chrudim	Svitavy	Ústí / Orlicí	Celkem kraj
2007	23	9	16	13	61
2008	16	6	10	7	39
2009	15	9	12	8	44
2010	21	11	21	20	73

Nejprve si vyhodnotím data v rámci jednotlivých okresů v každém roce a v poslední řadě data týkající se celého Pardubického kraje v letech 2007 – 2010.

V roce **2007** bylo v rámci kraje provedeno Policií ČR **61** vykazání dle oprávnění zákona o Policii ČR. Pokud se zaměřím na jednotlivé okresy, nejvíce bylo provedeno vykazání v okrese Pardubice (23 - lze vysledovat, že počet je vyšší než součet vykazání provedených v okrese Chrudim a Ústí nad Orlicí). Po okrese Pardubice následuje v počtech vykázaných osob okres Svitavy (16), dále Ústí nad Orlicí (13) a v poslední řadě Chrudim (9).

V roce **2008** bylo v rámci kraje provedeno **39** vykazání ze strany Policie ČR. Nejvíce bylo vykázáno agresivních osob v okrese Pardubice (16), poté v okrese Svitavy (10) a následně v okrese Ústí nad Orlicí (7) a v poslední řadě v okrese Chrudim (6).

V roce **2009** bylo vykázáno **44** násilných osob. Nejvíce osob bylo vykázáno

v opětovně v okrese Pardubice (15), poté ve Svitavách (12), Chrudimi (9) a Ústí nad Orlicí (8). V Pardubicích oproti roku 2008 lze zaznamenat mírný pokles v ostatních okresech zase pokles. V okrese Chrudim se vykázání dostalo na stejnou úroveň.

V roce **2010** policisté vykázali **73** osob. Stejně bylo vykázáno osob v okrese Pardubice (21) a Chrudim (21), poté v Ústí nad Orlicí (20) a v poslední řadě v Chrudimi (11). V okresech Svitavy, Ústí nad Orlicí a Chrudim je zde znatelný nárůst vykázání oproti předchozím rokům. V Pardubicích je zde vidět nárůst oproti rokům 2008 a 2009, avšak v roce 2010 bylo vykázáno stejné množství osob jako v roce 2007.

Pokud budu porovnávat počty vykázaných osob v celém Pardubickém kraji v letech 2007-2010, je třeba uvést, že v roce **2007** bylo vykázáno **61** násilných osob, v roce **2008** bylo vykázáno **39** osob, v roce **2009** bylo vykázáno **44** osob a v roce **2010** bylo vykázáno **73** osob. V průběhu těchto let je znát v roce 2008 silný pokles ve srovnání s rokem 2007. Rok 2009 zase přinesl mírný nárůst počtu vykázání oproti roku 2008, avšak stále je pod počtem z roku 2007. Zato rok 2010 přinesl oproti předchozím rokům vysoký nárůst.

Zde vyvstává otázka, čím je tento nárůst způsoben? Jednou z možností je, že přibývá počet násilí za tzv. zavřenými dveřmi a je zde potřeba ohroženou osobu chránit a zajistit její bezpečnost vykázáním agresora. Druhou možností je, že policisté přistupují k takto závažnému jevu s velkou opatrností, možná se zde objevuje i strach z toho, aby věc nezanedbali a nedošlo k mnohem větším a horším následkům. Ze zkušeností se spíše přikláním k druhé variantě. Vždyť je v poslední době medializováno mnoho případů, kde policisté situaci špatně vyhodnotili, osobu násilnou nevykázali a celá záležitost skončila tragicky.

Počty a typy služeb Intervenčního centra

V následujících tabulkách je znázorněna činnost Intervenčního centra. V tabulkách č.2, č.3 a č.4 jsou pro zajímavost zaznamenány jednotlivé typy činnosti IC v okresech Pardubice, Svitavy, Chrudim a Ústí nad Orlicí a to konkrétně v tabulce č.2

v roce 2008, v tabulce č. 3 v roce 2009 a v tabulce č. 4 v roce 2010.

Tabulku, kterou vám interpretuji, je následující tabulka č. 5, kde jsou zaznamenány konkrétní typy činnosti Intervenčního centra v rámci celého Pardubického kraje. Pro zajímavost jsem zde ještě zařadila tabulku č. 6, kde můžeme vysledovat vývoj služeb IC v letech 2007-2010 pouze v okrese Pardubice.

Tabulka č. 2: Rok 2008

	Ústí/Orlicí	Svitavy	Chrudim	Pardubice	Celkem kraj
Vykázání	7	10	6	16	39
Nízkoprahové kontakty	18	17	15	40	90
Intervence	56	41	39	18	354
Kontakty	nesledováno	nesled.	nesled.	nesled.	262

Tabulka č. 3: Rok 2009

	Ústí /Orlicí	Svitavy	Chrudim	Pardubice	Celkem kraj
Vykázání	8	12	9	15	44
Nízkoprahové kontakty	28	24	20	59	131
Intervence	139	188	144	282	753
kontakty	62	77	73	169	381

Tabulka č. 4 : Rok 2010

	Ústí /Orlicí	Svitavy	Chrudim	Pardubice	Celkem kraj
Vykázání	19	21	12	21	73
Nízkoprahové kontakty	33	31	28	59	151
Intervence	246	237	79	351	1013
kontakty	111	140	131	198	580

Tabulka č. 5: Vývoj služeb IC v Pardubickém kraji v letech 2007-2010

rok	2007	2008	2009	2010	celkem
Vykázání	61	39	44	73	216
Nízkoprahové kontakty	nesledováno	90	131	151	372
Intervence	---	354	753	1013	2120
Kontakty	---	262	381	280	923

Tabulka č. 6: Vývoj služeb IC v okrese Pardubice v letech 2007-2010

rok	2007	2008	2009	2010	celkem
vykázání	22	16	15	21	52
Nízkoprahové kontakty	10	40	59	59	158
Intervence	264	21	282	351	851
Kontakty	184	nesledováno	169	198	nerelevantní

Statistické údaje v tabulce č. 5 jsou rozděleny dle jednotlivých druhů služeb, které poskytuje IC osobám ohroženým násilnou osobou. Počty jednotlivých aktivit Intervenčního centra se týkají období od roku 2007 až do roku 2010 a vystihují vývoj služeb v celém Pardubickém kraji.

Na začátku interpretace dat bych ráda vysvětlila jednotlivé druhy služeb. **Vykázáním** je, jak již bylo řečeno vykázání násilné osoby ze společně obývaného obydlí. Tento úkon provádí policisté, kteří při tomto úzce spolupracují s IC. **Intervencí** rozumíme kontakt pracovníka IC s uživatelem, který žádá o pomoc. Intervence trvá od 30 minut do 2 hodin. **Nízkoprahové kontakty** jsou oznámení, které nebyly oznámeny prostřednictvím Policie ČR v přímé souvislosti s institutem vykázání. Ale osoby vyhledaly pomoc u IC samy. **Kontaktem** se rozumí krátký kontakt, který poskytuje pracovník IC klientovi nebo budoucímu klientovi, za účelem domluvení termínu schůzky nebo sdělení nějaké informace k případu.

Co se týká institutu **vykázání**, tak tento jsem již rozebrala v předchozí části týkající se vývoje tohoto preventivního opatření v letech 2007-2010 v rámci celého Pardubického kraje.

Další služby IC jsou zaznamenávány od roku 2008, rok 2007 nebyl sledován.

Následující službou IC jsou **nízkoprahové kontakty**, kterých za toto období bylo provedeno celkem **372**. V tabulce můžeme vysledovat nárůst této služby, v roce 2009 bylo provedeno o 41 kontaktů více než v roce 2008 a v roce 2010 je nárůst oproti roku 2009 o dalších 20 kontaktů.

Co se týče **intervencí**, tak těchto bylo za celé období v rámci kraje provedeno **2120**. Stejně jako u nízkoprahových kontaktů je znatelný nárůst. V roce 2009 bylo provedeno o 399 více intervencí než v roce 2008 a v roce 2010 o 260 intervencí více než v roce 2009.

Kontaktů v období roku 2008-2010 bylo provedeno **923**. Rok 2007 zase nebyl sledován. Pokud srovnám rok 2008 s rokem 2009, tak je zde vidět znatelný nárůst o 119 kontaktů. V roce 2010 bylo zase provedeno o 101 kontaktů méně než v roce 2009, avšak ve srovnání s rokem 2008 bylo provedeno o 18 kontaktů více.

Pokud srovnám jednotlivé služby IC za celé období. Budu se zabývat obdobím od roku 2008 do roku 2010, jelikož v roce 2007 bylo sledováno pouze vykázání, ostatní služby IC sledovány nebyly. Nejvíce pracovníci IC pomáhali klientům formou intervencí, poté kontaktů, následně nízkoprahových kontaktů a v poslední řadě vykázání.

Zdroje informací o výskytu domácího násilí

Způsobů jak se Intervenční centrum dozvědělo o výskytu domácího násilí mezi osobami je mnoho. Statisticky jsou mapovány pouze roky 2009 a 2010.

Jak lze vysledovat z tabulky č. 7 v roce **2009** přišlo nejvíce oznámení prostřednictvím Policie ČR, poté od neziskových organizací, rodiny či přátel, OSPODU, médií, úřadů a v poslední řadě od lékařů a soudu.

Tabulka č. 7: Nízkoprahové kontakty IC za rok 2009- dle zdroje informace

zdroj	Pardubice	Ústí nad Labem	Chrudim	Svitavy	Celkem kraj
lékař	1	0	0	0	1
média	7	3	3	1	14
úřady	1	7	1	0	9
neziskové organizace	14	1	8	3	26
OSPOD	7	3	4	1	15
PČR	16	11	3	14	44
soud	1	0	0	0	1
rodina/přátelé	12	3	1	5	21

V roce **2010** lze z tabulky č. 8 vysledovat následující skutečnosti. Nejvíce informací o domácím násilí bylo opětovně jako v roce 2009 získáno prostřednictvím Policie ČR. Následně prostřednictvím neziskových organizací, média a OSPOD jsou na stejné úrovni, poté následují informace od rodiny či přátel, úřadů, lékaře a v poslední řadě od soudu.

Tabulka č. 8: Nízkoprahové kontakty IC za rok 2010- dle zdroje informace

zdroj	Pardubice	Ústí nad Orlicí	Chrudim	Svitavy	Celkem kraj
lékař	1	0	2	1	4
média	6	5	3	1	15
úřady	2	6	0	3	11
neziskové organizace	10	1	7	5	23
OSPOD	6	6	2	1	15
PČR	13	8	6	15	42
soud	1	0	0	0	1
Rodina/přátelé	9	1	0	2	12

6.3. Vytvoření kazuistik a jejich následné vyhodnocení

V této části, kde jsem vytvořila čtyři kazuistiky žen, které si prošly domácím násilím, chci ověřit mnou stanovené předpoklady č. 1, č. 2, č. 3, č. 4, č. 5, č. 7, č. 8 a č. 11, které jsou zaměřené na zjišťování specifik domácího násilí a dalšího vývoje tohoto jevu po oznámení. Také bude opětovně prověřován předpoklad, komu nejčastěji je výskyt domácího násilí hlášen.

Kazuistika č.1 – Anna

Anamnéza

Anně je 41 let a pracuje jako dělnice ve firmě. S manželem (45 let) bydlí v pronajatém bytě od města. Její aktuální finanční situace je relativně dobrá a aktuální sociální situace je relativně špatná, jelikož nemá jinou rodinu a oporu a pomoc nachází pouze u přítelkyně. S manželem má jedno dospívající dítě. Anna má ještě dospělé dceru z předchozího manželství. Zranění v důsledku domácího násilí nenastalo, lékaře

nikdy nevyhledala. Ataky ze strany manžela trvají přibližně 4 roky.

Popis případu

Od začátku manželství Annu manžel občas slovně napadal. Ze všeho jí obviňoval a velmi na ni žárlil. Přibližně od roku září 2006 Annu napadal fyzicky a psychicky jí ponižoval. Agresivně se choval většinou po požití alkoholu. Když byl opilý, tak Anna musela se vším souhlasit a vyhýbat se konfliktům, aby jí manžel nenapadl (jak fyzicky tak psychicky). Manžel většinou vyhrožoval ublížením na zdraví nebo zabitím, jak její osoby, tak i jeho vlastní. Dříve při hádkách manžel ničil zařízení domácnosti. Důvodem jeho agrese byla žárlivost. Neustále Annu obviňoval, že má milence a několikrát jí i nutil, aby se k tomu přiznala, přestože to nebyla pravda. Toto se mu i povedlo, kdy Anna pod velkým psychickým nátlakem a ze strachu přiznala, že milence má, ačkoliv to nebyla pravda. Manžel jí vyhrožoval, že již nikdy neuvidí děti, pokud se k nevěře nepřizná. V prosinci 2006 oznámila Anna strážníkům Městské policie fyzické napadení ze strany manžela, který jí den před oznámením fyzicky napadl a vyhodil jí v noci jen v pyžamu z bytu, s výhružkami, že jí zabije.

Anna s manželem mají dospívajícího syna, k němuž se manžel agresivně nechoval, ale přesvědčoval ho, že Anna je špatná matka. Anně zakazoval, aby se synem bavila o rodinné situaci a aby jej objímala a prokazovala mu rodičovskou lásku.

V červnu 2008 manžel dospělou dceru odvezl do města a synovi dovolil přespat u kamaráda. V noci pak vyvolal hádku, poté Anně sdělil, že odejde z bytu pryč, ale nejdříve jí chce něco říct a ať za ním přijde do ložnice. Když za ním přišla, tak se manžela ptala, co chce. On jí na to sdělil: „ To, že tě teď zabiju, ty děvko, dnes to bylo naposledy, co si viděla děti.“ Na to jí začal škrtit, po chvíli přestal a vytáhl diktafon a chtěl, aby se mu přiznala, že mu je nevěrná. V noci se vrátil nečekaně domů syn. Manžel jí nechtěl pustit z pokoje a zakázal jí, aby synovi řekla, co se stalo. Nakonec jí pustil z pokoje, ale neustále chodil kolem ní, aby synovi nemohla nic říct a ani naznačit. Šel za ní i na toaletu. Zbytek noci jí nutil v kuchyni, aby se mu přiznala k nevěře, vyhrožoval jí, že pokud se mu nepřizná, tak jí probodne nožem, i když je syn doma. Neustále mluvil o tom, že se stane velká věc, kterou nijak nespécifikoval. Dále jí tvrdil,

že si nezaslouží žít a že jí donutí, aby se oběsila. V červenci 2008 Annu manžel vyzvedl v práci a dovezl domů, kde se opil. Syn nebyl doma a dcera se chystala ven. Protože se Anna bála zůstat sama s manželem v bytě (z předchozí zkušenosti), odešla z bytu společně s dcerou pod záminkou, že jde koupit cigarety a hned se vrátí. Do druhého dne přespala u kamarádky. Manžel v noci jezdil autem po městě a hledal ji. Druhý den na ni čekal před prací, ale protože se ho bála, šla ke známé. Od manžela dostala výhružnou sms.

Z tohoto důvodu volala na Městskou policii a zde dostala kontakt na IC. Po rozhovoru z pracovníci IC šla celou situaci nahlásit na policii ČR. Manžel byl vykázán na 10 dnů ze společného obydlí. Anna se rozhodla celou věc řešit a podala žádost o rozvod a určení výchovy a výživy na syna. Podala návrh na předběžné opatření, aby se manžel zdržel vstupu do společného obydlí, ale i navazování jakéhokoliv kontaktu a přiblížení se do bezprostředního okolí Anny.

V prosinci 2008 Anna uvěřila slibům manžela a zrušila předběžné opatření a přerušila žádost o rozvod. Manžel začal chodit k psychiatrovi, bral léky a sliboval Anně, že se napraví. Po dvou měsících, ale přestal chodit na terapie a po zrušení předběžného opatření začal být zase nepříjemný. Vyčítal Anně, že celou událost nahlásila na Policii, verbálně jí začal napadat. Po incidentech se vždy omlouval, že to již neudělá. Z tohoto důvodu Anna znovu obnovila žádost o rozvod. V srpnu 2009 Annu nejprve slovně a poté fyzicky napadl, škrtil jí, vyčítal, že se s ním chce rozvést. Protože byl v podmínce, tak Anna nic nenahlásila. Manžel sám odešel z domu a vypadalo to, že se situaci smířil. V prosinci 2009 jí začal vyhrožovat a ponižovat přes smsky. Jelikož se jej bála, oznámila celou věc v lednu 2010 znovu na Policii ČR. V březnu 2010 soud vydal předběžné opatření, kde zakázal manželovi styk s Annou, nijak jí nesmí kontaktovat, vstupovat do jejího okolí. Manželství je v rozvodovém řízení.

Vyhodnocení

V případě Anny šlo o dlouhodobé napadání ze strany manžela, od roku 2006 – 2010. Již od počátku manželství ji manžel psychicky ponižoval a verbálně napadal. Později Anně začal psychicky vyhrožovat újmou na zdraví a zabitím, vydíral ji a

obviňoval, dále ji fyzicky napadal, kdy jí škrtil. K atakům docházelo pravidelně po požití alkoholu a v době, kdy děti nebyly doma. Rozdělení rolí je zde také na místě, jelikož Anna manželovi nijak neodporovala, vždy když byl agresivní, tak s ním se vším souhlasila. U intenzity napadání je patrné zvyšování od psychického ponižování a facek k vyhrožování zabitím až ke škrcení.

Anna násilí ze strany manžela nahlásila 2x Městské policii, zde dostala kontakt na Intervenční centrum, kde jí poradili celou věc oznámit Policii ČR. Manžel byl vykázán na dobu 10 dnů. Anna podala návrh na prodloužení lhůty vykázání, ale také podala žádost o rozvod a žádost o určení výchovy a výživy na syna. Manžel jí začal slibovat, že se změní, bude se léčit. Anna uvěřila jeho slibům a zrušila předběžné opatření. Manžel po zrušení opatření, ale začal být zase agresivní, pouze verbálně, zprvu jí vyčítal, že celou věc oznámila. Anna znovu podala žádost o rozvod. Z tohoto důvodu jí manžel opět fyzicky napadl. Anna nechtěla nic hlásit, přesto manžel odešel sám a dále jí vyhrožoval po telefonu smskami. Jelikož se Anna bála, ohlásila celou věc Policii ČR. Bylo vydáno předběžné opatření, kdy manžel dostal zákaz styku s Annou, nesmí ji jakkoliv kontaktovat a manželství je v rozvodovém řízení.

V této kazuistice jsou potvrzeny všechny předpoklady, které jsem ověřovala. Dále pak byl potvrzen i předpoklad, že nejčastější institucí, kde osoby ohrožené věc oznamují je policie, v tomto případě to byla však policie městská a ne státní, kde Anna dostala následně kontakt na IC.

Kazuistika č. 2 – Jana

Anamnéza

Janě je 36 let, je na mateřské dovolené. S manželem (37 let) žije v rodinném domku. Její aktuální finanční situace je špatná, protože je na mateřské a její sociální situace také špatná, protože má rodinu daleko a pouze pár přátel v místě svého bydliště. Napadání ze strany manžela trvá přibližně 6 let, kdy po napadení musela vyhledat lékaře z důvodu zranění. S manželem má 2 děti (3 a 9 let).

Popis případu

Na začátku manželství manžel Janě pomáhal s výchovou dcery i s chodem domácnosti. Časem začal pít alkohol a od roku 2003 Janu začal ponižovat, urážet, slovně napadat a poprvé ji fyzicky napadl. Od roku 2006 se fyzické napadání ze strany manžela začalo stupňovat. Postupem času se k psychickému a fyzickému napadání přidalo ekonomické a sociální násilí. V roce 2006 Jana znovu s manželem otěhotněla, toto těhotenství bylo neplánované. Manžel chtěl, aby Jana šla na potrat. Vyčítal Janě, že se válí doma, nemá práci a musí jí živit. Před porodem se jeden večer opil a začal Janě nadávat a křičet na ní, aby se sebrala a vypadla, že si chce pustit muziku. Vyklidila mu prostor, ale on jí chytil a začal s ní cloumat a vyhrožovat, jestli mu porodí dceru, tak ať nechodí ani domu. Strčil a povalil jí na zem a začal jí mlátit pěstmi do břicha. Jana, aby uchránila dítě, se schoulila, začal jí mlátit do zad a poté i kopat. Jelikož se Jana styděla ani nevyhledala lékařskou pomoc. Vše poté prozradila sousedce.

Janě se narodil syn. Manžel z toho měl radost a začal slibovat a omlouvat se, že se to již nebude opakovat a že se změní. Klid byl asi jen měsíc. Manželovi se nelíbilo, že syn pláče, jednou do Jany strčil, když držela syna a ona spadla na radiátor a rozbila si hlavu. Toho si všimla její kamarádka. Fyzické napadání ze strany manžela se začalo stupňovat. Napadání byla vždy přítomna dcera. Manžel Janě zakazoval chodit ven, kontroloval, s kým se schází. Nechtěl, aby někam Jana jezdila, vyčítal jí, že utrácí peníze, kontroloval jí mobilní telefon. Dalšímu napadení došlo v červnu 2008 na dovolené, kdy manžel napadl Janu pěstmi do obličeje a poté po celém těle, protože jí přišla smska od známých a on si nepřál, aby se s nimi Jana stýkala. Celému incidentu byla přítomna dcera, do které strčil a nadával jí, že je stejná jako její matka. Sprostě jim při tom nadával. Poté vzal Janě telefon a odjel autem pryč. Jana nemohla chodit, vše jí bolelo, dcera plakala, že chce domu. Manžel se vrátil až po čtyřech dnech. Jana nikomu nic neřekla, protože se styděla a bála.

Od té doby spolu přestali intimně žít, manžel se přestal starat o děti, vždy odjel z domova na několik dní, hodně pil.

V říjnu 2008 se v noci vrátil manžel domů opilý. Každou půl hodinu je všechny budil, aby se nevyspali. Vynucoval si od Jany splnění manželských povinností. Další

den přišel domu znovu opilý, kdy křičel na Janu před dětmi, že byla někde u milence. Jana se mu snažila vysvětlit, že byla doma s dětmi. Odtáhl jí do pokoje, kde ji nutil k sexu, Jana to odmítala. Z tohoto důvodu jí fyzicky napadl a vyhodil jí v pyžamu, bosou na mráz. Vysmíval se jí a nutil jí, aby řekla, že bude hodná, jinak jí nepustí zpět. Po tomto napadení Jana vyhledala lékařské ošetření.

Týden na to manželovi Jana řekla, že pokud jí bude napadat, tak vše oznámí na policii a nechá rozvést. Manžel se jí jen vysmíval, že jí nikdo nebude věřit. Pak na ní začal křičet a vyhánět jí z domu. Jana se nedala. Po tomto manžel Janu přestal bít, ale psychicky jí týral. Vyhrožoval jí, že jí zabije, posílal jí sprosté a vyhrožující smsky. Dále ji ponižoval, když jej prosila o peníze, že může jít dělat kurvu a tak si vydělat peníze. Říkal jí, že je tlustá, hnusná, vše za přítomnosti dcery. Jana mu na to odpověděla, že také není žádný krasavec. Popadl nůž a křičel, ať mu to zopakuje, že jí hned podřízne. Dcera i Jana se ho bály, když mu Jana řekla, že se ho dcera bojí, začal jí znovu vyhrožovat napadáním, ale i tím, že jí zadluží. Jeden večer začal vyhrožovat, že jí zabije, pokud Jana požádá o rozvod nebo cokoliv oznámí. Vše slyšeli sousedi a přivolali na místo Policii ČR. Muž sám odešel z domu na dvanáct dní a vzal s sebou věci, které mohl zpeněžit. Jana vyhledala pomoc IC.

Manžel se vrátil domu po dvanácti dnech opilý, křičel, vzbudil děti, mlátil na zeď sousedům a ptal se, kdo zavolal policisty. Vyhrožoval Janě, pokud to byla ona, zabije ji. Vše slyšel souseď a znovu zavolal policisty.

Manžel byl policisty vykázan na 10 dnů, proti vykázaní si dal stížnost, která mu byla zamítnuta. Jana podala žádost o rozvod a svěřeni dětí do své péče a výživné na děti. Po návratu byl manžel vzorný, Jana měla výčitky. Koncem roku 2009 manžel Janu začal zase napadat, jak doma tak i na veřejnosti. V současné době Jana již s manželem nežije, jsou rozvedeni. On jí neplatí na děti výživné. Jana na něj podala trestní oznámení o neplnění vyživovací povinnosti.

Vyhodnocení

V případě Jany napadání ze strany manžela trvalo 6 let. Zprvu manžel Janu slovně urážel, ponižoval ji a začal ji i fyzicky napadat. Fyzické napadání se začalo po 3

letech stupňovat. Manžel Janě zakazoval chodit ven, kontroloval, s kým kamarádí a s kým se stýká, kontroloval jí i mobilní telefon. Později jí nutil i k pohlavnímu styku, také jí vyhrožoval nožem, a že ji zabije.

Vždy ji napadal, když byl opilý. Většinou napadení byla přítomna dcera.

Je zde patrné i jasné rozdělení rolí. On v pozici agresora, ona v pozici ustrašené oběti, která mu neodporovala a někdy i před ním utekla.

Celou věc oznámili sousedé Policii ČR. Policisté manžela vykázali na dobu 10 dnů a Jana během této doby kontaktoval IC, kdy také požádala o rozvod, svěřeni dětí do své péče a určení výživného. Návrh na předběžné opatření k prodloužení lhůty vykázání nepožádala. Když se manžel vrátil zpět domů tak byl chvíli vzorný, ale po chvíli jí začal znovu napadat. V současné době je Jana rozvedena, manžel jí neplatí výživné, z tohoto důvodu podala Jana na manžela trestní oznámení pro neplacení výživného.

Kazuistika č. 3 – Eva

Anamnéza

Eva se s manželem seznámila v roce 2000. Manželství uzavřeli po krátké známosti 2001, kdy se jim narodila dcera. Celkem mají společně dvě dcery. Krátce po svatbě manžel začal Evu psychicky a fyzicky týrat. Manžel pracuje jako zedník, denně vypije 10 piv. Evu napadal jak v opilosti, tak ve střízlivém stavu.

Popis případu

Manžel začal Evu napadat krátce po svatbě, kdy jí přikazoval, jak se má chovat, co má dělat a že jej musí poslouchat. Asi tak půl roku po svatbě Evu nutil, aby pracovala na poli, přestože byla těhotná. Na poli musela Eva pracovat i po narození první dcery, manžel jí vyhrožoval jinak vyhozením z domu, o kterém tvrdil, že je jen jeho. Také Evě vyhrožoval, že jí shodí ze schodů. Postupně začal Evě zakazovat stýkat se s rodinou a okolím. Rodiče mohla navštěvovat pouze, když jí manžel k nim poslal pro jídlo nebo pro peníze. Téměř denně byla manželem ponižována, kdy jí sprostě nadával „ty píčo“, „kurvo“, „líná svině“. Postupem času Evu manžel začal napadat fyzicky, kdy jí v roce 2004 poprvé uhodil do tváře otevřenou dlaní. Při tomto napadení měla dceru na

klíně – byla krátce po porodu císařským řezem. Manžel Evě opět nadával a nutil jí, aby pracovala na poli a přikládala do kamen. V té době měla od lékaře zakázané zvedat těžké věci.

Několikrát od manžela Eva odešla. V lednu 2007 Eva vyhledala poprvé pomoc Intervenčního centra v Pardubicích, kam zatelefonovala. V té době na čas odjela na několik dní k bratrovi. V březnu 2007 Eva navštívila pracovníci Intervenčního centra osobně. Po návratu od bratra se manžel k Evě choval pár dní slušně. Poté se situace opět vyhrotila. Manžel házel vším, co mu padlo pod ruku, vyhazoval Evu a děti z domu, vyhrožoval, že jí shodí ze schodů, že jí rozbije obličej. Tomuto byly přítomny dcery. Pár dnů nato manžel Evě šlápl na hlavu, když ležela v posteli a vyhrožoval jí rozbitím obličeje. Zakázal jí vidat se s kýmkoliv z vesnice.

Vždy po odchodu od manžela si pro Evu manžel přišel a přemlouval jí, aby se vrátila. Vždy jeho slibům uvěřila.

V květnu 2009 se Eva odstěhovala od manžela ke svým rodičům. Odešla s dětmi bez peněz, bez ničeho. Eva nemohla vydržet manželovo chování vůči ní. V té době Evu fyzicky napadal denně a při tom jí sprostě nadával. Manžel jí často vyházal všechny věci ze skříně, na ty naházal jídlo a nádobí a nakonec se na to všechno vymočil. Eva poté po něm musela vše uklízet. To vše se dělo před dětmi, které při tomto usedavě plakaly. Eva chtěla jim i sobě zajistit klid. Poté, co se domluvila s rodiči, že u nich bude s dětmi bydlet, jela s kamarádkou do manželova domu pro nějaké věci pro děti, pro učednice do školy pro dceru. Manžel jí začal mlátit a dusit polštářem. Zavolala Policii ČR, která manželovo napadení řešila jako přestupek.

Manžel Evě nedával žádné peníze, proto Eva v červnu 2009 podala k Okresnímu soudu návrh na určení výchovy a výživy nezletilých dětí za trvání manželství. V této době manžel vyhrožoval dětem, že je dá do dětského domova. Evě psal sprosté zprávy, telefonoval jí a sprostě nadával. Jindy zase přijel před dům Eviných rodičů a troubil, dokud nevyšla na ulici, kde jí sprostě nadával, nebo po ní chtěl peníze. Dětem povídal, že je „ožralá feťáčka“. V té době se Eva léčila s boreliózou, a tudíž brala hodně léků.

Ke konci srpna manžel opět změnil chování, sliboval, že se změní. Eva mu zase uvěřila a návrh v srpnu 2009 vzala zpět a soud řízení zastavil. Poté se manžel

přestěhoval za Evou a dětmi do domu jejích rodičů, kde užívali spodní část domu. A opět jí manžel denně sprostě nadával, urážel a ponižoval. Vůbec jí nepřispíval na děti a domácnost. Naopak jí nutil, aby šla za svými rodiči a tahala z nich peníze. Jelikož se manžela bála, tak za nimi obvykle šla.

V listopadu 2009, když manžel přišel domů, byl opilý z nějaké oslavy. Ihned Evě začal sprostě nadávat. Na jeho nadávky nijak nereagovala, protože je slýchala každý den. Každý den ho prosila, aby jí dal alespoň pár stovek k zaplacení školky pro dceru a na jídlo. Nejspíš proto manžel stupňoval nadávky „vole“, „píčo“, „kurvo“, „líná svině“, „učitelko sexu“, „přitluču tvoje kalhotky na dveře, aby chlapi viděli, že je tady volná píča“, „tahej si domů chlapi, když chceš peníze, je to výnosná činnost a nechej si ojíždět i holky“, „pochčiju ti hlavu“. Ani na tyto nadávky nereagovala. Ležela v posteli a manžel jí uhodil pěstí do spánku. Zvedla se a ptala se ho, proč jí zase bije. Manžel se na chvíli uklidnil. Poté Evě začal vyhrožovat „já tě propíchnu nožem“, „všechny vás tu pozabím“, „všechny vás vystřílím“. Při těchto slovech jí manžel opět udeřil pěstí do spánku. Byla to taková rána, že upadla na postel a zatmělo se jí před očima. Manžel se poté Evu pokusil přinutit k sexu, ale ubránila se mu. V tu chvíli se probudila mladší dcera a ptala se, co se děje. Řekla jí, že nic a odvedla ji do vrchního patra domu, který obývají její matka a otec. Když se asi za hodinu a půl po tomto incidentu vrátila její matka z práce, vše jí řekla a ona jí navrhla, aby celou věc oznámila na policii. Manžel jí již několikrát říkal, že má řeznickou sekyru a schovanou pistoli a že je vyvraždí. Pistoli Eva nikdy neviděla, ale našla náboje. Již jednou, když byl manžel vzteklý, mlátil sekyrou do zdi.

Policisté manžela vykázali na 10 dní, před uplynutím desetidenního vykázání manžela Eva podala návrh na předběžné opatření v délce 30 dní. Soud jejímu návrhu vyhověl.

V době trvání předběžného opatření manžel Evu téměř denně kontaktoval telefonicky, přes dceřin telefon, nebo telefon jejích rodičů, kdy ji sprostě nadával, vyhrožoval. Téměř denně jezdil před jejich dům, že prý přijel za dcerami. Nedodržel ani zákaz osobního kontaktu s Evou. Manžel poštvává děti proti Evě, neustále o ní říká, že je kurva, svině, děvka, toto na ní pokřikuje i na veřejnosti. Na základě sledu událostí

má Eva důvodnou obavu, že manžel bude ve svém agresivním chování i nadále pokračovat. Eva čeká na to, až proběhne rozvodové řízení.

Vyhodnocení

V tomto případě manžel Evu týral 8 let. Hodně pil, ale napadal ji jak opilý tak i ve střízlivém stavu.

Napadání bylo ze strany manžela slovní, zprvu jí určoval, jak se má chovat, jednat, že jej musí poslouchat. Manžel si Evu přivlastňoval, zakazoval jí stýkat se s rodinou i okolím. Slovní nadávky přerostly po třech letech k fyzickému napadání. Postupem času jí vyhrožoval zabitím, ničil majetek, nedával jí peníze. Také se jí snažil dusit polštářem.

Rozdělení rolí je zde jasné, Eva raději od manžela několikrát odešla, než aby se mu postavila. Bála se dalšího napadení.

Intenzita je také viditelná, postupem času manžel Evu napadal denně i za přítomnosti dětí.

Eva nejprve vyhledala pomoc IC, odjela k rodičům, když se vrátila, manžel sliboval, že se bude chovat slušně. Toto trvalo pouze chvíli, začal jí vyhrožovat napadením i zabitím. Po každém incidentu se omlouval, Eva mu vždy uvěřila. Později odešla a podala žádost o rozvod, určení výchovy a výživy dětí za trvání manželství. Znovu sliboval, opětovně mu Eva uvěřila. Stáhla žádost o rozvod. Manžel se k ní nastěhoval, a znovu jí začal napadat, nadávat, urážet, ponižovat. Také jí i vyhrožoval nožem zabitím, nutil ji k pohlavnímu styku.

Eva zavolala Policii ČR, manžel byl vykázán na dobu 10 dnů. Eva podala návrh na předběžné opatření k soudu a doba byla prodloužena na 30 dnů. Manžel zákaz stejně nedodržel, snažil se jí jakkoliv kontaktovat. Eva má z něj strach, V současné době probíhá rozvodové řízení.

Kazuistika č. 4 – Klára

Anamnéza

Klára žije s druhem již 12 let. Již od začátku druh popíjel alkohol. Dva roky

jejich soužití bylo spokojené, bez větších problémů. Klára s druhem bydlí ve svém domě, který je společným vlastnictvím. Klára má živnost – prodejnu se smíšeným zbožím. Druh je nezaměstnaný. Klára má dva syny z předchozího vztahu.

Popis případu

Po dvou letech společného soužití začal druh Kláru psychicky deprimovat a fyzicky napadat. V roce 2006 se přestěhovali z podnájmu do domu, kde si Klára otevřela prodejnu se smíšeným zbožím. Zde měl druh snazší přístup k alkoholu, proto byl pod vlivem alkoholu častěji. Druh popíjel hlavně tvrdý alkohol, pod jehož vlivem byl velice agresivní. Druhovo pití a agrese se stupňovali až do té míry, že Kláru psychicky a fyzicky napadal zhruba jednou měsíčně. Druh byl velice majetnický a žárlivý. Projevovalo se to obzvláště na začátku vztahu. V roce 2001 byli s druhem na rodinné oslavě narozenin, kde Klára chytla kolem krku svého strýce a dala mu pusku na tvář. Druh, který právě tancoval s matkou, toto viděl, přiběhl k nim a odtrhl je od sebe. Napadl strýce a potom strkal i do Kláry. Poté ve vzteku uhodil pěstí do dveří se skleněnou výplní. Skleněnou výplň rozbil a pořezal si ruku. Jindy zase na Kláru křičel, „pokud zjistím, že někoho máš, tak mu uřežu palici.“ Proto už nikdy druhovi nezavdávala příčinu. Klára byla odtažitá i k vlastní rodině. Další psychické a fyzické napadení ze strany druha probíhalo obvykle v jejich domě, když nebyli synové doma. Druh byl vždy pod vlivem alkoholu. Když byli synové doma, tak druh Kláru i synům sprostě nadával a urážel je. V roce 2007 oznámila Klára na policii fyzické napadení ze strany druha. Věc byla šetřena jako přestupek proti občanskému soužití. Poté docházelo k dalším fyzickým útokům ze strany druha nejen vůči Kláře, ale i vůči synům, kteří s nimi obývali dům. Celá věc se vyhroutil k tomu, že Klára v prosinci roku 2007 podala na Policii ČR trestní oznámení a druh byl vykázán ze společného obydlí. Poté byl druh v roce 2008 rozsudkem Okresního soudu pravomocně odsouzen k trestu odnětí svobody podmíněně ve výměře 12-ti měsíců se zkušební dobou 18-ti měsíců pro trestný čin týrání svěřené osoby podle § 215a/1 tr. zákona. Od tohoto rozsudku se druh změnil, našel si práci a byl klidnější. Na přelomu roku 2008/2009 přišel druh o práci. Od té doby byl doma, neměl práci a znovu začal pít alkohol ve velkém množství. Opět začal

být agresivní a psychicky Kláru deptal. Nadával ji, urážel a vyhrožoval. Říkal ji: „jsi stará kráva, o kterou by si nikdo ani neopřel kolo“, „ty kurvo“, „špíno“... Takto na ní křičel i před lidmi, kteří přišli nakupovat do jejich obchodu. V květnu 2009 druh prodal auto, zaplatil dluhy a za peníze, které mu zbyly, si koupil plynovou zbraň, prý na jejich ochranu. V červnu 2009 byl druh opět pod vlivem alkoholu, opět Kláře sprostě nadával, ona se ohradila, aby ji tak neříkal a neurážel ji nebo zavolá policii, aby ho zavřeli. Druh ji na to řekl: „jo, ale já se vrátím...“. Poté vytáhl zpod polštáře plynovou pistoli a namířil ji na Kláru a něco křičel. Byla v takovém šoku, že si ani nevybavila co. Poté se zklidnil a řekl, že to byla legrace. Druh tuto pistoli obvykle všude nosil sebou a všem ji ukazoval. Jednou, když druh zapomněl tuto zbraň doma, ji Klára vzala a donesla ji ke své matce. K dalšímu fyzickému napadení ze strany druha došlo v červenci 2009 kolem půlnoci. Klára už spala, když zaslechla kopání do dveří. Druh stál před domem, byl opilý a křičel „kurvo otevři“. Šla mu otevřít dveře. Druh šel do domu a přitom křičel „ty děvko, ty kurvo“. Klára se v tu chvíli otočila a řekla mu, aby ji neurážel. On ji v tu chvíli uchopil silně oběma rukama za paže, zmáčknuv ji a silně s ní začal třást. Přitom ji nadával a urážel ji. V tu chvíli přijel domů syn a zakřičel „pusť okamžitě máti a nech ji na pokoji, mlátit ji nebudeš“. Druh Kláru pustil a odešel do obývacího, odkud ještě půl hodiny křičel urážky. Dva dny nato byl druh doma a přesvědčoval Kláru, že ji miluje, že to musí dát všechno do pořádku. Druhý den od ranních hodin popíjel druh alkohol. Klára mu našla lahev alkoholu pod polštářem. Sebrala mu ji a vylila. To druha naštvalo a opět ji začal nadávat a urážet. Ve vykřikování nadávek a urážek pokračoval před obchodem. Klára mu řekla, aby toho nechal, že tam jsou lidi a že dělá ostudu. On se k ní otočil a strčil do ní. V tu chvíli to nevydržela a řekla mu, že zavolá policii. Ihned na to začal druh řvát na celý dům, že ještě měsíc vydrží, než mu skončí podmínka, potom že půjde do práce a z první výplaty koupí pistoli. Prý magnum s ostrými a že nám ustřelí palice. Poté přijel nejstarší syn a zavolal policii. Přijeli příslušníci Policie ČR a druha odvezli a vykázali ho na 10 dní. Klára podala v srpnu 2009 návrh na prodloužení předběžného opatření, kterému soud vyhověl a předběžné opatření prodloužil do února 2010. V současné době Klára znovu podala návrh na prodloužení předběžného opatření. Neboť ji druh stále vyhrožuje a pije alkohol. Návrh na prodloužení lhůty podala také

z důvodu, že během této doby bude vypořádáno podílové spoluvlastnictví a placení hypotéky.

Vyhodnocení

V případě Kláry bylo napadání ze strany druhá také dlouhodobé. Druh začal Kláru napadat přibližně po dvou letech jejich soužití.

Velkou úlohu v Kláry případu sehrál hlavně alkohol, druh jej pil velmi často a byl příčinou jeho následné agresivity.

Druh Kláru psychicky týral, kdy ji slovně urážel, ponižoval, vyhrožoval. Byl velice majetnický, a žárlivý, Klára se nesměla na nikoho ani podívat. Také ji fyzicky napadal a vyhrožoval jí namířenou zbraní. Později vyhrožoval, že si koupí další pistoli a všechny postřílí.

Zprvu k napadání docházelo beze svědků v jejich domě, když synové nebyli doma. Později ale druh začal napadat i syny (zprvu slovně, poté i fyzicky). Po incidentech se druh Kláře vždycky omlouval, že se jeho chování již nebude opakovat, že to tak nemyslel.

Intenzita ataků se zvyšovala, zprvu Kláru druh napadal jednou měsíčně později i denně, vždy když se opil.

Poprvé Klára oznámila napadání ze strany druhá na Policii ČR, kde byla celá věc řešena jako přestupek. Po opětovném oznámení policisté druhá vykážali na 10 dnů a proti druhovi bylo vedeno trestní řízení. Druh byl pravomocně soudem odsouzen pro trestný čin. Po vykážání se druh choval slušně, dokonce přestal pít a našel si práci. Práci ale záhy ztratil a opět se vrátil k alkoholu a znovu začal Kláru psychicky týrat, vyhrožovat ji, urážet, ponižovat. Klára znovu celou věc oznámila na Policii ČR a druh byl opětovně vykážán na 10 dnů. Klára využila možnosti a podala návrh na prodloužení lhůty. Soud návrhu vyhověl a lhůtu prodloužil. V současné době je lhůta opětovně prodloužena, neboť má Klára strach z druhá, který ji neustále vyhrožuje.

6.4. Závěr praktické části

V první polovině praktické části jsem ověřovala předpoklady č. 6, č. 9, a č. 10, které jsem si stanovila na základě svých zkušeností a praxe získané v Intervenčním centru pro osoby ohrožené domácím násilím. Pracovala jsem zde se statistickými údaji, týkajícími se vývoje vykázaní násilných osob, možnostmi a četností služeb nabízených Intervenčním centrem a zdrojem informací o výskytu jednání se znaky domácího násilí za období od roku 2007 až do roku 2010. Všechny tyto údaje se týkaly Pardubického kraje, který se skládá z okresů Pardubice, Chrudim, Svitavy a Ústí nad Orlicí.

A teď se vrátím zpátky ke stanoveným předpokladům a k tomu, zda se mi je podařilo potvrdit či vyvrátit.

Předpoklad č. 6 : Případů vykázaných osob přibývá.

Zde mohu konstatovat, že se tento předpoklad potvrdil. V rámci celého Pardubického kraje je od roku 2007 do roku 2010 znatelný značný nárůst vykázaných násilných osob. Je pravdou, že v roce 2008 počet vykázaných osob vůči roku 2007 značně klesl, následující rok 2009 byl sice ještě pod úrovní roku 2007, ale v roce 2010 je znát silný nárůst tohoto preventivního opatření.

Dále jsem zde za toto období sledovala vývoj tohoto opatření v rámci jednotlivých okresů. Nejvíce osob za období 2007-2010 bylo vykázáno v okrese Pardubice, na druhém místě byl okres Svitavy. Okres Chrudim a Ústí nad Orlicí se v počtu vykázaných osob v jednotlivých letech střídali v roce 2007, 2008 a 2010 byl na třetím místě v počtu vykázaní okres Ústí nad Orlicí a na posledním místě okres Chrudim. V roce 2009 okres Chrudim na chvíli okres Ústí nad Orlicí v počtu vykázaní překonal.

Předpoklad č. 9: Nejčastějším příjemcem informací o výskytu domácího násilí je Policie ČR.

Statistické údaje týkající se tohoto tématu jsou sledovány pouze za období roku 2009 a 2010. Za toto období se mi tento předpoklad potvrdil. Nejčastějším zdrojem

informací o výskytu domácího násilí je Policie ČR.

Tomuto předpokladu jsem věnovala pozornost i v druhé polovině praktické části v kazuistikách. V jednotlivých kazuistikách lze vysledovat, u koho klientky vyhledali pomoc – komu prvnímu své utrpení oznámily. V případě Kláry a Jany není pochyb, Klára sama celou věc oznámila Policii ČR, u Jany zase napadání ze strany manžela oznámili sousedé, také Policii ČR. Anna celou věc oznámila zprvu Městské policii a odtud byla odkázána na Policii ČR – zde lze toto oznámení brát jako oznámení Policii ČR, jelikož spousta lidí ani neví jaký je rozdíl mezi policií státní a městskou. Jediná Eva vyhledala prvotní pomoc u Intervenčního centra, odtud byla záležitost oznámena Policii ČR.

Tedy i v kazuistikách se nám potvrdil tento předpoklad. A lze mít za pravdivé, že osoby ohrožené nebo svědci oznamují jednání se znaky domácího násilí v první řadě Policii ČR.

Předpoklad č. 10: Poskytování služeb ze strany Intervenčního centra roste.

Tento předpoklad se nám také potvrdil. Statistické údaje k tomuto tématu však byly sledovány pouze od roku 2008 do roku 2010. Jediné, co bylo sledováno Intervenčním centrem od roku 2007, byl institut vykázaní. U všech těchto služeb IC jako jsou nízkoprahové kontakty, činnost v důsledku vykázaní, intervence a kontakty je znát silný nárůst oproti rokům předchozím. Nejvíce bylo provedeno intervencí, poté kontaktů, následně nízkoprahových kontaktů a v poslední řadě vykázaní.

V druhé polovině praktické části, ve které jsem vytvořila kazuistiky žen, které byly týrány ze strany svého manžela či druha, jsem se snažila potvrdit či vyvrátit předpoklady č. 1, č. 2, č. 3, č. 4, č. 5, č. 7, č. 8, č. 11. Také jsem se v kazuistikách snažila vyhledat odpověď na předpoklad č. 9, který se týkal informace, kdo je nejčastějším zdrojem informace o jednání, které má znaky domácího násilí. Toto jsem však zahrnuje do vyhodnocení první poloviny praktické části.

Pro jednodušší a přehlednější orientaci jsem vytvořila tabulku jednotlivých výsledků, kterou budu následně interpretovat.

klientka	Anna	Jana	Eva	Klára
více podob týrání	ano	ano	ano	ano
přítomnost alkoholu	ano	ano	ano i ne	ano
jasně rozdělené role	ano	ano	ano	ano
dlouhodobost	ano	ano	ano	ano
rostoucí intenzita	ano	ano	ano	ano
prodloužení lhůty vykázání	ano	ne	ano	ano
vykázání je doba pro nové nadechnutí	ano	ano	ano	ano
agresor jedná bez přítomnosti svědků	ano	přítomna dcera	přítomnost dětí	ano později ne

Předpoklad č. 1: Domácí násilí má vedle fyzického týrání více podob.

Tento předpoklad se mi potvrdil. Ve většině případů lze vypozařovat, že agresor zprvu svou oběť napadá slovně, psychicky jí ponižuje, snižuje její důstojnost, vyhrožuje jí fyzickým napadením i zabitím. Později začne svou oběť fyzicky týrat, zpočátku má fyzické napadání podobu facek a pohlavků, později se vyvine v krutější napadání, jako škrcení, dušení polštářem. Celý tento akt je doprovázen výhrůžkami dalšího napadání, dalším psychickým ponižováním, obviňováním a vyhrožováním. V několika případech se nám objevilo i sexuální týrání, kdy agresor vyžadoval po oběti pohlavní styk. Dále také vyhrožování zbraní. V případě Kláry a Jany lze vypozařovat sociální izolování osoby ohrožené, kdy agresor kontroloval, s kým se ženy kamarádí a stýkají, zakazoval jim styk s rodinou.

Předpoklad č. 2: Velkou roli v počínání agresora hraje alkohol.

Zde mohou předpoklad také potvrdit. Alkohol sice není příčinou agresivního jednání agresora, ale jakýmsi spouštěčem tohoto jeho násilného jednání. V případě Anny, Jany a Kláry se nám tento předpoklad plně potvrdil. V případě Evy ji manžel napadal jak ve střízlivém stavu, tak i v opilosti.

Předpoklad č. 3: U domácího násilí jsou jasně rozdělené role.

U všech případů jsou jasně viditelné rozdělené role. Všechny čtyři ženy se nesnažili manželovi či druhovi vzdorovat. Nechali se bít, ponižovat, báli se celou věc oznámit. Eva a Jana, než aby se postavili svému tyranovi, raději před ním utekly ven nebo ke známým. Anna, když byl manžel agresivní a bil ji, nikdy mu neodporovala, se vším slušně souhlasila, ze strachu, aby jí manžel znovu nenapadl.

Předpoklad tedy potvrzují.

Předpoklad č. 4: Domácí násilí se vyvíjí i několik let.

V případě Anny trvalo napadání a týrání ze strany manžela 4 roky, v případě Jany 6 let, v případě Evy 8 let a Kláru manžel trýznil po dobu 10ti let. Zde je jasně patrné, že domácí násilí se vyvíjí po značně dlouhou dobu. Nejde o týdny či měsíce, ale až o roky.

Předpoklad tedy potvrzují.

Předpoklad č. 5: Intenzita agresorova násilí postupně roste.

Z tabulky je patrné, že ve všech případech mnou představených týraných žen je rostoucí intenzita násilí ze strany agresora jasně patrná. Kláru manžel napadal zprvu jednou měsíčně, později ji ale začal napadat každý den. Evu zase manžel ke konci napadal také každý den a to i za přítomnosti dětí. U všech žen je znát i intenzita druhů násilí, od zvyšujícího se psychického týrání po fyzické napadání.

Předpoklad tedy potvrzují.

Předpoklad č. 7: Osoba ohrožená často využije možnost prodloužit lhůtu vykázání.

Všechny ženy kromě Jany – Eva, Anna i Klára využily prodloužení doby vykázání z původních 10 dnů na více. Je faktem, že tato doba 10 dnů slouží k oddělení osoby násilné od ohrožené, slouží k jakési ochraně, aby bylo zamezeno v dalším napadání a trýznění osoby ohrožené ze strany agresora. K tomu, aby ale osoba ohrožená měla čas a klid celou věc vyřešit, je zapotřebí, aby si podala návrh u příslušného soudu k prodloužení této doby. Proto většina žen, které se rozhodli tuto věc vyřešit, skončit

týrání vlastní osoby, o toto prodloužení požádají.

Tři ženy ze čtyř tuto možnost využily, z toho tedy vyplývá, že mohu tento předpoklad potvrdit.

Předpoklad č. 8: Vykázání je nejen preventivní opatření k oddělení násilné osoby od ohrožené, ale i dobou, kdy osoba ohrožená chce začít celou věc řešit.

Odpověď na tento předpoklad jsem již zdůvodnila trochu v předchozím předpokladu č. 7.. Dobu vykázání se dá přirovnat k nadechnutí osoby ohrožené před otevřeným oknem, kdy týraná osoba má možnost procitnout a dostat se z tak pevného sevření agresorova. Ze své praxe vím, že odborníci školící domácí násilí připisují celou situaci, aby byla lépe pochopena, také k místnosti plné lidí, která nebyla dlouho větrána. Když do této místnosti vejde nová osoba, zjistí, že je zde vydýchaný vzduch a jde otevřít okno. Lidem v místnosti, ale stávající vzduch v místnosti vydýchaný nepřijde, protože si na něj pomalu zvykají a po chvíli si na něj zvyknou natolik, že jim nevadí. Stejně tak je to s osobou ohroženou, která v násilném vztahu s agresorem žije dlouhou dobu a právě doba vykázání má být tím otevřeným oknem a možností se znovu nadýchnout čerstvého vzduchu. Začít tedy znovu žít, zjistit, že tyranovo jednání není správné, ba naopak.

Z tabulky je viditelné, že ve všech případech žen tomu tak skutečně bylo. V době vykázání a v době následně prodloužené ženy požádali o rozvod, o majetkové vypořádání, dále pak o určení výchovy a výživy na děti.

Mohu tedy tento předpoklad také potvrdit.

Předpoklad č. 11: Agresor při napadání využívá doby, kdy je oběť sama doma.

Domácí násilí je charakteristické tím, že se odehrává za „zavřenými dveřmi“. Agresor tak využívá toho, že oběť je doma sama a tak jí napadá beze svědků, aby o celé záležitosti nikdo nevěděl a snižoval tak odhalení jeho agresivního jednání.

V našich případech je toto napadání beze svědků typické pouze u Anny, manžel vždy využil příležitosti, když nikdo nebyl doma. V případě Kláry, druh tuto napadal zprvu beze svědků, později ji ale začal napadat za přítomnosti synů, které poté také

napadal. V případě Evy a Jany šlo napadání před zraky jejich malých dětí.

Zprvu by se zdálo, že zde předpoklad potvrdit nemohu, ale pokud budu brát, že v případě Evy a Jany byli přítomny malé děti, které by nikomu nic neřekli a v případě Kláry, kdy do celé záležitosti byli v pozdější fázi zapojení i synové, mohla bych tento předpoklad potvrdit. Sice zde byli svědkové, ale byli jimi příslušníci rodiny a celý případ byl tak tedy soukromou záležitostí uvnitř rodiny, a nikdo z okolí o něm nevěděl. Jde tedy o to, jak se k celé věci postavím.

Já osobně bych předpoklad potvrdila. Pokud však budu brát i jako svědky malé děti, poté bych předpoklad musela vyvrátit.

Co se týče ověřování předpokladů, musím v závěru konstatovat, že se mi je podařilo všechny potvrdit. Pouze poslední předpoklad č. 11 závisí na posouzení, koho budu brát jako svědka celé události. Poté si tedy mohu vybrat, zda jej vyvrátím nebo potvrdím.

Závěr

Hlavním tématem mé diplomové práce bylo domácí násilí a možnosti pomoci pro osoby ohrožené tímto negativním a ráda bych řekla i společensky nepřijatelným fenoménem. V teoretické části jsem se snažila seznámit čtenáře této práce se specifiky domácího násilí, mezi které patří druhy, formy tohoto násilí, ale i klíčovými znaky, které jsou velmi důležité pro přesnou identifikaci tohoto jevu. Dále jsem se snažila popsat dynamiku a cykličnost, která se vyznačuje jednotlivými fázemi, které vysvětlují a umožňují pochopit laikům, proč oběť i přes utrpení nadále s agresorem zůstává. Pozornost jsem také věnovala viktimizaci oběti, která je velmi složitým procesem, při kterém dochází k poškození oběti nejen samotným trestným činem, ale i dalšími událostmi, které navazují po spáchání takového činu. Dále jsem popsala stále existující mýty, které se díky existenci stereotypů a předsudků i přes vyspělost a informovanost občanů ve společnosti stále vyskytují. Za důležité jsem považovala seznámit čtenáře s účastníky domácího násilí s popisem osobnosti oběti i násilníka. V další části jsem se věnovala trestně právní úpravě, která se k tomuto specifickému druhu násilí vztahuje.

Hlavním cílem diplomové práce bylo seznámit s možnostmi intervence pro osoby ohrožené domácím násilím, se zaměřením na činnost Intervenčního centra, Bílého kruhu bezpečí, Oddělení sociálně právní ochrany dětí a mládeže, soudu, Policie České republiky a azylových domů. V této části jsem popisovala činnost jednotlivých organizací a možnosti, jak pomáhají osobám ohroženým a jakým způsobem mezi sebou profesionálně spolupracují. Důležitou roli připisují institutu vykázaní – oprávnění Policie ČR, kterým pomáhá ohroženým osobám oddělit se od trýznění ze strany agresora a začít žít nový život.

V praktické části jsem si na základě svých zkušeností ze svého zaměstnání stanovila předpoklady, které jsem se snažila potvrdit nebo vyvrátit. V první polovině praktické části jsem pracovala se statistickými údaji, které jsem vyhodnotila a následně interpretovala. Tyto údaje byly zaměřeny na vývoj preventivního opatření vykázaní, intervence poskytované ohroženým osobám ze strany Intervenčního centra za období od

roku 2007 až do roku 2010 v rámci Pardubického kraje. Statistické data se týkali také možností zdroje informací o výskytu jednání se znaky domácího násilí za období od roku 2009 až do roku 2010 také v rámci Pardubického kraje.

V druhé polovině praktické části jsem vytvořila kazuistiky žen, které byly týrány ze strany svého manžela či druha, kde jsem se zaměřila na ověření předpokladů týkajících se specifík domácího násilí a vývoje případů po oznámení příslušné instituci.

Na závěr bych ještě ráda uvedla a doporučila, že je velmi důležité věnovat velkou pozornost všemu násilnému jednání, které se odehrává tzv. „za zavřenými dveřmi“. Všechny tyto případy řádně vyhodnocovat a hlavně jakékoliv oznámení, které by nasvědčovalo tomu, že mezi dvěma osobami dochází k domácímu násilí, nebagatelizovat. Hlavní význam připisuji spolupráci mezi zainteresovanými institucemi, jejich profesionálnímu přístupu ke klientům a hlavně ve stále se zlepšující informovanosti celé veřejnosti o tak závažném a negativním jevu jako domácí násilí skutečně je.

Seznam literatury.

- CENTRUM DENNÍCH SLUŽEB. (2005). *Domácí násilí a zdravotně postižení*. Praha : Orfeus
- CENTRUM SOCIÁLNÍCH SLUŽEB PRAHA. (2010). *Sborník textů zaměřených na problematiku domácího násilí*. Praha: CSSP
- ČÍRTKOVÁ, L. (2004). *Policejní psychologie*. 2. vyd. Praha : Portál. ISBN 80-7178-931-3
- DUFKOVÁ, I., ZLÁMAL, J. (2004). *Domácí násilí se zaměřením na problematiku oběti*. Praha : Agis
- FILÁK, A. a kol. (2009). *Zákon o Policii České republiky s komentářem*. Praha: Vydavatelství POLICE HISTORY. ISBN 978-80-86477-49-7
- GEFFNER,R.A., ROSENBAUM, A. (2001). *Domestic Violence Offenders*. Binghamton: The Haworth Press
- GEIST, B. (1992). *Sociologický slovník*. Praha : Victoria Publishing
- GJURIČOVÁ, Š. a kol. (2000). *Podoby násilí v rodině*. 1. vyd. Praha : Vyšehrad
- HARTL, P. a kol. (2000). *Psychologický slovník*. 1. vyd. Praha : Portál
- HRONCOVÁ, J., KRAUS, B. (2006). *Sociálna patológia pre sociálnych pracovníkov a pedagógov*. 1. vyd., Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela
- HUŇKOVÁ, M., VOŇKOVÁ, J. (2004). *Domácí násilí v ČR z pohledu práva*. 1. vyd. Praha : Justiční akademie České republiky
- JELÍNEK, J. a kolektiv (2009). *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Leges. ISBN 978-80-87212-22-6
- MÜHLPACHR, P. (2008). *Sociopatologie*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita
- VITOUŠOVÁ, P., VEDRA, V. (2009). *Domácí násilí (Informace a praktické rady pro ohrožené osoby)*. 3. Upravené vydání. Pardubice: BKB Pardubice. ISBN 978-80-86284-82-8
- VOŇKOVÁ, J., SPOUSTOVÁ, I. (2008). *Domácí násilí v českém právu z pohledu žen*. Praha : proFem. ISBN 978-80-903626-7-3
- Maříková,H., Petrussek, M., Vodáková, A. (1996). *Velký sociologický slovník*. 1.vyd.

Praha : Karolinum. ISBN 80-7184-164-1 (1. svazek)

ÚZ č. 521. Ostrava: Sagit. ISBN 80-7208-525-5

ÚZ č. 622. Ostrava: Sagit. ISBN 978-80-7208-633-7

Zákon č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod

Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích

Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. Praha : Policejní Prezidium ČR, 2008.

Seznam příloh.

Příloha č. 1 – Úřední záznam o incidentu se znaky domácího násilí

Příloha č. 2 – SARA DN 3x5 otázek

Příloha č. 3 – Potvrzení o vykázaní

Příloha č. 4 – Poučení vykázané osoby

Příloha č. 5 – Poučení ohrožené osoby

Úřední záznam o incidentu se znaky domácího násilí

Dne v hod. bylo přijato oznámení o incidentu se znaky domácího (dále jen "incident"). Incident šetřili příslušníci Policie České republiky v místě

Násilná osoba:

Ohrožená osoba:

Oznamovatel:

Jméno a příjmení:

Datum narození:

Trvalý pobyt: Telefon:

Nezúčastněná osoba:

Svědci incidentu:

Násilná osoba obývá společné obydlí s ohroženou osobou: **ANO - NE**

Forma páchaného násilí: **fyzické - psychické**

Použití zbraně při útoku: **ANO - NE**

Počet nezletilých osob žijících ve společném obydlí:

Přítomnost nezletilých osob při útoku: **ANO - NE**

Byly splněny podmínky pro vykázaní násilné osoby? **ANO**

Odůvodnění vykázaní:

Námítky proti vykázaní: **ANO - NE**

Námítce vyhověno: **ANO - NE**

Zpracoval:

Příloha č. 2

Otázky SARA DN:

U všech položek následujících v této části v případě odpovědi ANO upřesnit.

Oddíl 1: Násilí ve vztahu k blízké osobě

Dopouští se násilná osoba závažného fyzického nebo sexuálního násilí: ANO - NE - NEZJIŠTĚNO*)

(např. fyzické útoky a sexuální násilí, pokusy o ně, použití zbraní)

Vyhrožuje závažným násilím, sděluje své násilné úmysly: ANO - NE - NEZJIŠTĚNO*)

(např. vyjadřuje vražedné nebo agresivní myšlenky, plány, ničí oblíbené věci ohrožené osoby)

Dochází ke stupňování fyz. nebo sex. násilí nebo výhrůžek a úmyslů ze strany násilné osoby: ANO - NE - NEZJIŠTĚNO*)

(např. zvyšuje se krutost, četnost nebo různorodost násilných činů, výhrůžek nebo úmyslů)

Porušuje násilná osoba příkazy soudu a jiná nařízení: ANO - NE - NEZJIŠTĚNO*)

(např. podmínky kauce, zkušební doby, podmíněného propuštění, trestu zákazu pobytu, společenské záruky, probace apod.)

Má násilná osoba názory a postoje, které schvalují násilí: ANO - NE - NEZJIŠTĚNO*)

(např. vyznává a omlouvá zneužívání moci a různé formy násilí, trpí chorobnou žárlivostí, má potřebu ovládat blízké osoby, zlehčuje nebo popírá domácí násilí)

Oddíl 2: Obecné sklony násilné osoby k násilí

Dopouští se násilná osoba obecné kriminality: ANO - NE - NEZJIŠTĚNO*)

(jedná násilná osoba antisociálně na veřejnosti (tj. mimo domácí násilí), existují informace o takovém chování, je držitelem zbraně)

Jsou informace o problémech v předchozích vztazích: ANO - NE - NEZJIŠTĚNO*)

(měla násilná osoba problém vytvořit a udržet dlouhodobý důvěrný vztah (opakované opouštění partnera, násilí ve vztahu)

Má násilná osoba pracovní nebo finanční problémy: ANO - NE - NEZJIŠTĚNO*)

(např. je dlouhodobě bez zaměstnání, často mění zaměstnání, má výrazné finanční obtíže)

Má násilná osoba problémy s toxikomanií a jinými závislostmi: ANO - NE - NEZJIŠTĚNO*

(např. problémy spojené s užíváním nelegálních drog, alkoholu nebo předepsaných léků, s hráčskou závislostí např. na automatech)

Má násilná osoba problémy v oblasti duševního zdraví: ANO - NE - NEZJIŠTĚNO*

(např. evidentní známky narušení kontaktu s realitou, extrémní chování vybočující mimo normu)

Oddíl 3 : Zranitelnost ohrožené osoby

Chová se ohrožená osoba rozporuplně ve vztahu k násilné osobě: ANO - NE - NEZJIŠTĚNO*

(přestože se chce od násilné osoby odpoutat, udržuje s ní pravidelné nebo nepravidelné kontakty, popírá a omlouvá akce násilníka, svaluje vinu na sebe)

Má z násilné osoby extrémní strach: ANO - NE - NEZJIŠTĚNO*

(tzn. hladina strachu výrazně ovlivňuje její sebeobranné chování, strach ohroženou osobu traumatizuje a ochromuje její jednání)

Má ohrožená osoba problém se zajištěním svého bezpečí: ANO - NE - NEZJIŠTĚNO*

(riziko je velké, pokud ohrožená osoba nemá znalost o tom, kde a jak hledat pomoc, není schopna zajistit své bezpečí, nezná svá práva, má malé nebo žádné kontakty s přáteli a s původní rodinou)

Existují objektivní překážky, které brání zajištění bezpečí pro ohroženou osobu (nejenom v místě bydliště, ale i v zaměstnání): ANO - NE - NEZJIŠTĚNO*

(tato místa nezaručují bezpečí, chybí podpora od jiných osob, zdroje pomoci nejsou rychle a lehce dosažitelné, existuje problém s dopravní obslužností)

Má ohrožená osoba závažné osobní problémy: ANO - NE - NEZJIŠTĚNO*

(např. problémy se zaměstnáním, s financemi, problémy právního rázu, mentální problémy, problémy s užíváním návykových látek)

Byly splněny podmínky pro vykázaní násilné osoby? **ANO - NE***)

Odůvodnění vykázaní:

^{*)} Nehodící se škrtně.

Zpracoval:

(hodnostní označení, jméno, příjmení)

Příloha č. 3

Potvrzení o vykázání

Příslušník Policie České republiky (dále je "policista"): dne v hod. využil svého oprávnění podle § 44 zák. č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky (dále jen „zákon o Policii České republiky“) a

vykázal

pana(i)

ze společného obydlí:

které obývá s ohroženou osobou - osobami:

jakož i z jeho bezprostředního okolí **na dobu 10 dnů. Vykázaná osoba se po dobu 10 dnů musí zdržet vstupu do prostoru vymezeného policistou a zdržet se styku a navazování kontaktu s ohroženou osobou.**

Vykázání **bylo** provedeno za přítomnosti nezúčastněné osoby.

.....
(otisk kulatého razítka bez státního znaku)

Zpracoval:
(hodnostní označení, jméno, příjmení, podpis)

Poznámky (námitky vykázané osoby proti vykázání):

Na základě ustanovení § 45 odst. 1 písm. d) zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, byla vykázaná osoba **vyzvána k vydání všech klíčů** od společného obydlí, z něhož byla vykázána. Na základě této výzvy vykázaná osoba klíče **vydala**.
Specifikace klíčů - typ, barva, popis, markanty:

Neuposlechnutím výzvy k vydání klíčů se vykázaná osoba může dopustit přestupku podle § 47 odst. 1 písm. a) zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

Vydání klíčů: dne v hod.

Klíče vydal (a)

(jméno, příjmení, podpis)

Klíče převzal (a)

(hodnostní označení, jméno, příjmení, OEČ, podpis)

Vrácení - předání klíčů: dne v hod.

Klíče vrátil (a)

(hodnostní označení, jméno, příjmení, OEČ, podpis)

Klíče převzal (a)

(jméno, příjmení, podpis)

Rozdělovník:

Výtisk č.1 - spis

Výtisk č.2 - Vykázaná osoba:

Výtisk č.3 - Ohrožená osoba:

Příloha č. 4

POUČENÍ VYKÁZANÉ OSOBY dle ustanovení § 44 až 47 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky

Jakožto vykázanou osobu Vás poučuji ve smyslu ust. § 44 zákona č. 273/2008 Sb. o tom, že:

- **jste byl(a) v souladu s § 44 odst. 1 cit. zákona vykázán(a) ze společného obydlí obývaného s ohroženou osobou, jakož i z bezprostředního okolí společného obydlí stanoveného v potvrzení o vykázání. Vykázání je účinné od okamžiku, kdy Vám bylo sděleno. Vykázán(a) můžete být i ve Vaší nepřítomnosti,**
- **vykázání bylo provedeno bez ohledu na stanovisko ohrožené osoby,**
- **vykázání bude trvat po dobu 10 dnů ode dne jeho provedení, přičemž tuto dobu nelze zkrátit ani se souhlasem ohrožené osoby,**
- **v případě podání návrhu na předběžné opatření podle § 76b zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „občanský soudní řád“), v průběhu vykázání, se doba vykázání prodlužuje do dne nabytí právní moci rozhodnutí soudu o tomto návrhu.**

Jste povinen(na) (dle § 45 odst. 1 písm. a) až d) cit. zákona):

- **opustit neprodleně prostor vymezený policistou v potvrzení o vykázání,**
- **zdržet se vstupu do prostoru vymezeném v potvrzení o vykázání,**
- **zdržet se styku nebo navazování kontaktu s ohroženou osobou,**
- **vydat policistovi na jeho výzvu všechny klíče od společného obydlí, které máte ve svém držení.**

Máte právo (dle ust. § 45 odst. 2 písm. a) až d) cit. zákona):

- **vzít si ze společného obydlí před jeho opuštěním věci sloužící Vaší osobní potřebě (např. hygienické potřeby, běžné oděvní součásti, léky a zdravotní pomůcky, které užíváte, mobilní telefon), osobní cennosti a osobní doklady,**
- **vzít si v průběhu vykázání ze společného obydlí věci sloužící Vaší osobní potřebě, osobní cennosti a osobní doklady a věci nezbytné pro Vaše podnikání nebo pro výkon povolání. Toto právo můžete uplatnit jedenkrát a pouze v přítomnosti policisty, a to po předchozí dohodě na adrese Územní odbor Pardubice, Obvodní oddělení 2, Prodloužená 285, 530 09 Pardubice, telefon: 974 566 700**
- **ověřit si provedení vykázání na čísle tísňového volání 158,**
- **vyzvednout si kopii úředního záznamu o vykázání u příslušného útvaru policie (adresa a tel. uvedeny výše), přičemž úřední záznam o vykázání bude vyhotoven do 24 hodin od vstupu policisty do společného obydlí.**

Dále Vás poučuji o tom, že:

Podle ust. § 44 odst. 5 můžete podat proti vykázání příslušnému krajskému ředitelství policie

námítky, a to ústně na místě nebo písemně na adresu Územní odbor Pardubice, Obvodní oddělení 2, Prodloužená 285, 530 09 Pardubice, telefon: 974 566 700 do 3 dnů ode dne převzetí potvrzení o vykázání. Vaše námítky budou bez zbytečného odkladu přezkoumány a o výsledku budete vyzooměněn(a).

Neuposlechnutím shora uvedených povinností se můžete dopustit přestupku podle § 47 odst. 1 písm. a) zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů; pokud se dopustíte závažného nebo opakovaného jednání, abyste zmařil(a) vykázání, můžete se dopustit trestného činu podle § 337 odst. 2 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

Po uplynutí lhůty 10 dnů si na policejní služebně (adresa a telefonický kontakt uvedeny výše) můžete vyzvednout klíče, které jste policistovi předal(a) dle § 45 odst. 1 písm. d). Klíče Vám budou vydány za předpokladu, že nebyl podán návrh na vydání předběžného opatření podle § 76b občanského soudního řádu.

Prohlašuji, že jsem shora uvedenému poučení porozuměl(a), což stvrzuji svým podpisem:

Jméno, příjmení a podpis **vykázané osoby**

Poučení provedl(a) :

Služební hodnost, jméno, příjmení a podpis policisty

Příloha č. 5

POUČENÍ OHROŽENÉ OSOBY dle ustanovení § 44 až 47 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky

Jako osobu ohroženou Vás poučuji ve smyslu ust. § 44 zákona č. 273/2008 Sb. o tom, že:

- došlo k vykázaní osoby uvedené v potvrzení o vykázaní z obydlí, které obývala společně s Vámi, jakož i z jeho bezprostředního okolí vymezeného v potvrzení o vykázaní,
- toto vykázaní je účinné od okamžiku, kdy bylo provedeno, přičemž k vykázaní není nutný Váš souhlas.

Vykázaná osoba je povinna (dle ust. § 45 odst. 1 písm. a) až d) cit. zákona):

- opustit neprodleně prostor vymezený policistou v potvrzení o vykázaní,
- zdržet se po dobu vykázaní vstupu do prostoru vymezeném v potvrzení o vykázaní,
- zdržet se po dobu vykázaní styku nebo navazování kontaktu s Vámi,
- vydat policistovi na jeho výzvu všechny klíče od společného obydlí, které má ve svém držení.
V případě **porušení podmínek vykázaní** ze strany vykázané osoby neprodleně **informujte Policii České republiky** prostřednictvím tísňové linky 158.

Vykázaná osoba má právo (dle ust. § 45 odst. 2 písm. a) až b) a § 44 odst. 5 cit. zákona):

- vzít si ze společného obydlí před jeho opuštěním věci sloužící její osobní potřebě (např. hygienické potřeby, běžné oděvní součásti, léky a zdravotní pomůcky, které užívá, mobilní telefon), osobní cennosti a osobní doklady,
- vzít si v průběhu vykázaní ze společného obydlí věci sloužící její osobní potřebě, osobní cennosti a osobní doklady a věci nezbytné pro její podnikání nebo pro výkon povolání. Toto právo může uplatnit jedenkrát a pouze v přítomnosti policisty, a to po předchozí dohodě, přičemž o termínu, kdy k převzetí věcí osobou vykázanou dojde, budete předem informován(a),
- podat proti vykázaní námitky, které budou přezkoumány příslušným krajským ředitelstvím Policie České republiky.

Vaším právem je:

- ve smyslu § 76b zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, podat u příslušného okresního soudu návrh na vydání předběžného opatření spočívajícího v prodloužení vykázaní. Podáním návrhu v průběhu vykázaní provedeného policistou se zákonná 10denní lhůta prodloužuje až do pravomocného rozhodnutí soudu o Vašem návrhu. Předběžné opatření soudu trvá 1 měsíc ode dne následujícího po dni, v němž uplynula zákonná 10denní lhůta, a bude-li před ukončením této doby zahájeno řízení ve věci samé, může předseda senátu na Váš návrh rozhodnout o prodloužení doby trvání předběžného opatření, a to až na dobu 1 roku. V této souvislosti Vás žádáme, abyste informoval(a) Policii České republiky o tom, že jste v průběhu policejního vykázaní podal(a) u soudu návrh na vydání předběžného opatření, popř. o výsledku rozhodnutí soudu.

Dále Vás poučuji o tom, že:

- o vykázaní bude informováno intervenční centrum poskytující psychologické, sociální a právní služby. Toto intervenční centrum Vás bude do 48 hodin od doručení podnětu od Policie České republiky kontaktovat s nabídkou služeb. V případě potřeby se můžete obrátit i na jiné instituce, které poskytují psychologické, sociální a další služby v oblasti pomoci obětem domácího násilí. Za tímto účelem Vám jsou předány kontakty na instituce v místě bydliště a kontakty na linky s nepřetržitým provozem,
- případným uvedením nepravdivých skutečností se můžete dopustit trestného činu poškozování cizích práv podle § 181, pomluvy podle § 184 a křivého obvinění podle § 345 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, případně přestupku proti občanskému soužití dle § 49 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů,
- v době trvání vykázaní bude provedena kontrola jeho dodržování ze strany vykázané osoby. V této souvislosti Vás žádáme o poskytnutí součinnosti policistům provádějícím tuto kontrolu.

Prohlašuji, že jsem shora uvedenému poučení porozuměl(a), což stvrzuji svým podpisem:

Jméno, příjmení a podpis **ohrožené osoby**

Poučení provedl(a) :

Služební hodnost, jméno, příjmení a podpis policisty